

117 665

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

บุบผา ชื่นนิรันดร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาการค้นคว้าอิสระของ นางบุบผา ชื่นนิรันดร์
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

..... (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรค้ำ)	ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ (ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)
..... (อาจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา)	กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
..... (อาจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ)	กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับการศึกษาการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

..... (รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ) คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิท ดีเมืองชัย) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
---	---

23 มิ.ย. 2558
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

ผู้ศึกษา บุษพา ชื่นนิรันดร์ ปริญญา ร.ม.(รัฐศาสตร์)

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2558

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอย และศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือน จำนวน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยวิธีการ IOC ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง 0.217 ถึง 0.730 และค่าความเชื่อมั่น(Reliability) ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.805 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ใช้ สถิติ (Independent Sample-test)

ผลการศึกษาพบว่า

1. การมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$; S.D.=0.13) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.04$; S.D.=0.18) ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.75$; S.D.=0.15) และด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 2.57$; S.D.=0.26)

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามลักษณะของการรับบริการและไม่รับบริการ ไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ และด้านการติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของ
องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้
ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะและรับฟังความคิดเห็นมากขึ้น
มีความถี่ 53 ความถี่ คิดเป็น ร้อยละ 13.31 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรประชาสัมพันธ์ให้
ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นรวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับขยะ การคัดแยกขยะ เปิด
โอกาสให้รับรู้เรื่องราวและความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความถี่ 48 ความถี่
คิดเป็นร้อยละ 12.06 และองค์การบริหารส่วนตำบลควรตั้งงบประมาณซื้อถังขยะแบบพลาสติก
มีฝาปิด ไม่ชำรุด และเพิ่มจำนวนบุคลากรในการจัดเก็บขยะให้เพียงพอ โดยเฉพาะขยะมูลฝอย
อันตราย มีความถี่ 46 ความถี่ คิดเป็นร้อยละ 11.55

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

TITLE : People's Participation in Solid Waste Management in Laodokmai
Sub-district Administrative Organization, Chuen Chom District,
Maha Sarakham Province.

AUTHOR : Buppha Chuenniran **DEGREE :** M.Pol.Sc. (Political Science)

ADVISOR : Dr.Piyaluk Potiwan

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2015

ABSTRACT

The objectives of this independent study aimed to: examine and compare the level of people's participation in solid waste management in Laodokmai Sub-district Administrative Organization as well as explore the suggestions of people towards solid waste management in Laodokmai Sub-district Administrative Organization. Data and information are gathered from 322 house's representatives. The instrument for collecting data was a questionnaire with 0.217 – 0.730 item discrimination values and 0.805 reliability coefficients. Statistical analyses were frequency, percentage, mean, standard deviation and independent sample *t*-test.

The results found are as follows.

1. The overall participation of people was rated at a moderate level (\bar{x} = 2.79; S.D. = 0.13) and ranks orderly from high to low as follows: planning aspect (\bar{x} = 3.04; S.D. = 0.18), implementing aspect (\bar{x} = 2.75; S.D. = 0.15), and evaluating aspect (\bar{x} = 2.57; S.D. = 0.26).

2. The comparison of participation of people in solid waste management in Laodokmai Sub-district Administrative Organization, which classified by, type of service usage revealed that, all aspects were not found significant difference at the level of .05.

3. Recommendations of people towards solid waste management in Laodokmai Sub-district Administrative Organization found that; Laodokmai Sub-district Administrative

Organization should encourage people to participate in solid waste management (f= 53; 13.31%). They should campaign villagers to express their opinions in solid waste management and also recommend to classify solid waste before contractor's truck coming to collect them (f=48; 12.06%), and they should set up a budget to arrange plastic garbage bins and provide enough scavengers (f=46; 11.55%).

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณา จาก อาจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ประธานกรรมการสอบ การศึกษาค้นคว้าอิสระ และกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนของการศึกษาค้นคว้าอิสระผู้ศึกษาค้นคว้า ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมตลอดจน ให้คำแนะนำในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาเครื่องมือระหว่างการศึกษา จนการศึกษาค้นคว้า อิสระสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและช่วยตอบแบบสอบถามให้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณครอบครัวทุกคนญาติพี่น้อง พี่ๆ เพื่อนๆ และนักศึกษาวชิรวิทย์ วิทยาลัยอาชีวศึกษารัฐศาสตร์มหาบัณฑิตทุกท่านตลอดจนท่านอื่นๆที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ได้ ให้กำลังใจด้วยดีและมีส่วนช่วยให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุกคนที่ ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้ศึกษาค้นคว้าดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ผู้ศึกษาขอบพระคุณ บิดามารดาตลอดจนบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอนและผู้มีพระคุณทุกท่าน

บุบผา ชื่นนิรันดร์

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการศึกษา.....	4
วัตถุประสงค์การศึกษา	4
สมมติฐานการศึกษา.....	4
ขอบเขตการศึกษา.....	4
กรอบแนวคิดการศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดการมีส่วนร่วม	9
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับขยะมูลฝอย.....	17
แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอย	22
สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้	32
การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	79
สรุปผล.....	79
อภิปรายผล.....	81
ข้อเสนอแนะ.....	83
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	91
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการศึกษา.....	92
ภาคผนวก ข การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	100
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	103
ประวัติผู้ศึกษา.....	109

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนครัวเรือนประชากรและประเภทของครัวเรือนที่ขอรับบริการและไม่รับบริการ.....	33
2 ข้อมูลแหล่งน้ำในตำบลเหล่าดอกไม้.....	35
3 ข้อมูลสถานศึกษาในเขตพื้นที่ตำบลเหล่าดอกไม้.....	36
4 ข้อมูลจำนวนเด็กเล็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตตำบลเหล่าดอกไม้ จำนวน 4 แห่ง.....	37
5 ตารางแสดงเส้นทางการเดินรถเก็บขยะมูลฝอย.....	42
6 เปรียบเทียบปริมาณขยะมูลฝอยค่าใช้จ่าย และรายรับ ในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่ ปี 2552-2556 องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม.....	43
7 ทบทวนทฤษฎีและแนวคิดที่ให้ ได้มาซึ่งตัวแปรในการการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคามด้านการวางแผน.....	51
8 ทบทวนทฤษฎีและแนวคิดที่ให้ ได้มาซึ่งตัวแปรในการการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคามด้านการดำเนินงาน.....	53
9 ทบทวนทฤษฎีและแนวคิดที่ให้ ได้มาซึ่งตัวแปรในการการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคามด้านการติดตามและประเมินผล.....	55
10 จำนวนครัวเรือนกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา.....	58
11 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59
12 ลักษณะของการให้บริการถึงขยะมูลฝอย.....	67
13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน.....	68

ตารางที่	หน้า
14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอนันทม จังหัดมหาสารคามด้านการวางแผน.....	69
15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอนันทม จังหัดมหาสารคามด้านการดำเนินการ.....	71
16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอนันทม จังหัดมหาสารคามด้านการติดตามและประเมินผล.....	74
17 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอนันทม จังหัดมหาสารคาม ที่มีลักษณะของการรับบริการต่างกัน.....	76
18 จำนวนความถี่ของข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอนันทม จังหัดมหาสารคาม จังหัดมหาสารคาม.....	77

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	6
2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล	39

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมากเนื่องจากการขยายตัวของชุมชนชนบท ความหนาแน่นของชุมชน และการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของภาคอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรการดำรงชีพและการใช้ชีวิตประจำวันของคนส่วนใหญ่อยู่นอกบ้านเป็นส่วนใหญ่มีการจับจ่ายใช้สอยมากขึ้นเพื่อความสะดวกสบายของตนเอง รวมไปถึงการเข้าถึงภาวะความทันสมัยของเทคโนโลยีจึงเป็นการหนุนให้สังคมในปัจจุบันเป็นแหล่งรวมของขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น ถุงพลาสติก กล่องโฟม เศษอาหาร ขยะอันตราย ขยะพิษ และอื่นๆ อีกมากมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ต้องพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณีและรวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ.2542 กฎหมายได้กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดูแลความทุกข์สุขของประชาชนในหมู่บ้านและตำบล โดยได้วางขอบเขตอำนาจความรับผิดชอบการบริหารการจัดการองค์กรไว้อย่างมากมายทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดและรับรู้ปัญหาของประชาชนได้มากที่สุด การถ่ายโอนภารกิจและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่6) พ.ศ. 2552 มาตรา 66 และมาตรา 67(2) คือ จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ ป้องกันและระงับโรคติดต่อ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยรวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล(พรบ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล : 2552)

องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกลำไย จัดทำข้อบัญญัติตำบล เรื่อง การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล พ.ศ.2552 เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการรักษาความสะอาด รักษาสิ่งแวดล้อม และจัดการขยะมูลฝอยให้กับประชาชนในพื้นที่โดยจัดซื้อ

ถึงขยะเพื่อให้บริการตั้งแต่ปี 2552ถึงปัจจุบันมีจำนวน 998ถัง โดยคิดค่าบริการการเก็บขยะเดือนละ10 บาท (ข้อบัญญัติตำบลเหล่าดอกไม้.2552:5-17)มีการจัดซื้อรถบรรทุกแบบเปิดข้างจำนวน 1คัน พนักงานประจำรถขนขยะ จำนวน 3 คน พนักงานขับรถ จำนวน 1 คน ให้บริการจัดเก็บขยะทุกวัน โดยเริ่มให้บริการตั้งแต่ เวลา 04.30 นาฬิกา ทุกวัน และนำไปกำจัดที่บ่อกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเชียงยืนซึ่งในแต่ละวันจะมีปริมาณขยะเฉลี่ยแล้ว ในฤดูฝน ประมาณ 2ตัน/วัน ฤดูร้อน และฤดูหนาวปริมาณขยะมูลฝอยประมาณ 1 ตัน/วัน (ส่วนการคลัง อบต.เหล่าดอกไม้. 2557 : 1)โดยมีครัวเรือนที่ขอรับบริการ จำนวน998ครัวเรือน และ ไม่รับบริการจำนวน 642 ครัวเรือน รวม 1,640 ครัวเรือน(สำนักทะเบียนอำเภอชื่นชม : 2557)

จากสภาพปัญหาขยะมูลฝอยที่พบในตำบลเหล่าดอกไม้ในปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยวัดได้จากสถิติ ค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งคำนวณจากปริมาณขยะมูลฝอย ในแต่ละวันขึ้นชั่งน้ำหนัก(ข้อมูลจาก ส่วนการคลัง อบต.เหล่าดอกไม้) จึงเห็นได้ว่าระบบการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ โดยการให้บริการจัดเก็บขยะเป็นประจำทุกวันไม่สามารถลดปริมาณขยะในแต่ละวันได้ ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สอบถามพนักงานจัดเก็บขยะถึงพฤติกรรมภารกิจขยะมูลฝอยของผู้รับบริการ ทราบในเบื้องต้นว่าประเภทของขยะมูลฝอยตามครัวเรือนส่วนมากเป็นขยะที่ย่อยสลายได้ง่าย เช่น เศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้มากที่สุด รองลงมาเป็นขยะทั่วไป เช่น เศษกระดาษ และสุดท้ายเป็นขยะรีไซเคิล เช่น แก้ว ขวดพลาสติก กระป๋องบรรจุภัณฑ์ต่างๆ ส่วนขยะอันตราย พบว่า มีปริมาณไม่มาก เช่น หลอดไฟ ก้อนแบตเตอรี่ กระป๋องฉีดพ่นยุงผู้รับบริการส่วนใหญ่จะทิ้งเศษอาหาร วัชพืช ท่อนไม้ ขวดพลาสติก เศษแก้วลงในถังขยะ ส่งผลให้น้ำหนักในการชั่งน้ำหนักเพิ่มมากขึ้น และยังทำให้ขยะล้นถังเร็วก่อนเวลาที่รถจัดเก็บขยะจะเวียนมาถึงอีกรอบส่งผลให้เกิดขยะหมักหมม ส่งกลิ่นเหม็นทั่วบริเวณ ส่วนประชาชนที่ไม่รับบริการเพราะมองว่าสามารถจัดการขยะมูลฝอยด้วยตนเอง โดยมีต้องชำระค่าธรรมเนียมด้วยวิธีการที่แตกต่างกันไปแต่ละครัวเรือน เช่นนำไปทิ้งในถังขยะของเพื่อนบ้านทิ้งในที่สาธารณะ ข้างถนน ป่าชุมชน ป่ากร้าง รวมไปถึงการเผากลางแจ้งที่ไม่ถูกสุขลักษณะการฝังกลบ นำไปสู่การเกิดปัญหาหมอกควันการร้องเรียนตามมา

จากพฤติกรรมภารกิจ และการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนทั้งสองลักษณะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ ส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรม การทิ้งขยะมูลฝอยจนเคยชิน ไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปกำจัด และยังมีมีการมีการผลิตหรือใช้สิ่งของที่มากเกินไปจนความจำเป็น เช่น การใช้ถุงพลาสติก หลายชั้นห่อหุ้มสิ่งของ หรือการซื้อสินค้าที่แยก

อุทกพลาสติกหลายใบ ส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นในแต่ละวันเกิดการหมักหมมส่งกลิ่นเน่าเหม็นทั่วบริเวณ ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวข้างต้นเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ก็ได้พยายามปฏิบัติหน้าที่ในการเก็บขยะให้ทั่วถึง โดยการเพิ่มรอบในการจัดเก็บขยะเพิ่มอีก 1 รอบของหมู่บ้านนั้น แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นได้ แม้ว่าปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จังหวัดมหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนในรูปแบบของโครงการ และสนับสนุนด้านองค์ความรู้ วิทยากร โดยเริ่มให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนชุมชนตั้งแต่กระบวนการการวางแผน การจัดทำประชาคมหมู่บ้านการจัดทำแผนงาน โครงการ การวางกติกามุ่บ้าน เพื่อนำไปดำเนินการตามโครงการต่างๆ เช่น การคัดแยกขยะที่ย่อยสลายได้นำไปทำน้ำหมัก ปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อใช้ในการเกษตร การฝึกอบรมผู้ปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนในตำบลเพื่อให้เกิดความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง การจัดทำโครงการ 1 หมู่บ้าน 1 บ่อแก๊สชีวภาพ ซึ่งแต่ละโครงการที่จัดทำขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมประชาชนทุกคนในตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชน ในทุกกระบวนการ

จากการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ที่ผ่านมานอกจากการใช้รถขนขยะแล้ว ยังมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในรูปแบบของโครงการต่างๆ ที่มีหน่วยงานอื่นเข้ามาเป็นภาคีเครือข่ายร่วมด้วยผู้ศึกษาได้สังเกตเห็นปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมกิจกรรมและโครงการ เป็นลักษณะของการส่งเสริมในภาพรวมของประชาชนในตำบล จึงทำให้การประชาชนอีกส่วนหนึ่งที่มีสภาพแวดล้อมของครัวเรือนที่ไม่เข้าข่ายของกิจกรรมในการส่งเสริมจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ ในปัจจุบันนั้นยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ทุกกระบวนการผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชนชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยแบ่งลักษณะการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลออกเป็นสองลักษณะ คือผู้รับบริการถึงขยะและผู้ไม่รับบริการถึงขยะ เพื่อ นำผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ครอบคลุมทั้งสองลักษณะของการบริการ

คำถามในการศึกษา

1. ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับใด
2. ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามลักษณะการให้บริการ แตกต่างกันหรือไม่
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม เป็นเช่นใด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามลักษณะของการรับบริการ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

สมมุติฐานการศึกษา

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลเหล่าดอกไม้ ที่รับการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยและไม่รับการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอย มีความส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษานี้เป็นการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตในการศึกษา 3 ด้าน (แผนยุทธศาสตร์ตำบลเหล่าดอกไม้ 2556 : 17-19) ดังนี้

- 1.1 การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน
- 1.2 การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน
- 1.3 การมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผล

2. ด้านพื้นที่

เขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม
จำนวน 11 หมู่บ้าน

3. ประชากร

คือหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 1 ถึง หมู่ที่ 11 ตำบล
เหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1,640 คน

4. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือน ที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 1
ถึงหมู่ที่ 11 ตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 322 คน กำหนด
ขนาดตัวอย่าง โดยวิธีคำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (ไพศาล วรคำ. 2555 : 101) จากนั้น
สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการ แบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling)

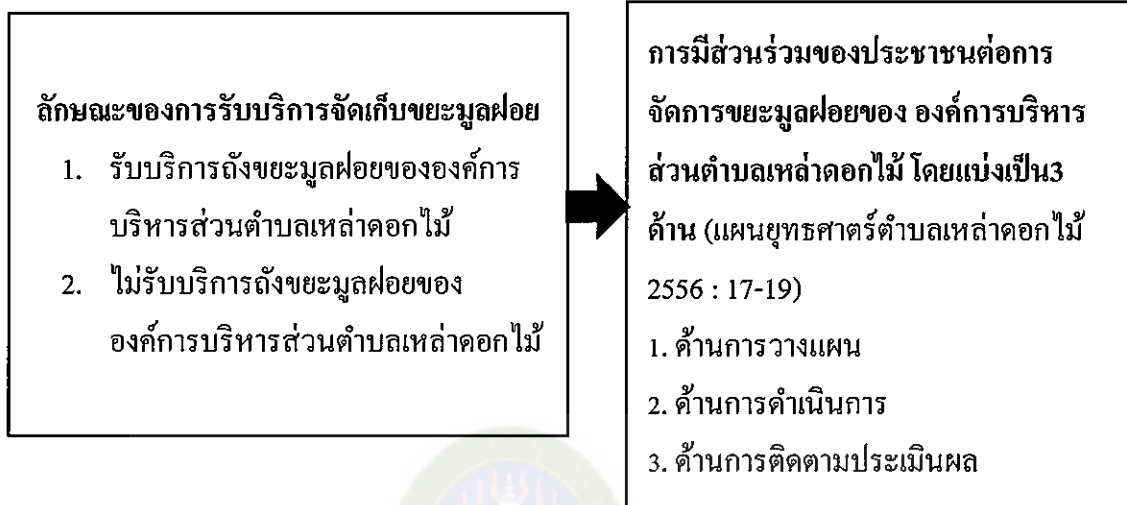
6. ขอบเขตด้านระยะเวลา

เดือนกรกฎาคม 2557 – เดือนเมษายน 2558
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กรอบแนวคิดการศึกษา

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลหมายถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 มีฐานะนิติบุคคล ในการวิจัยครั้งนี้คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม
2. **ครัวเรือนที่รับบริการ** หมายถึง หัวหน้าหรือตัวแทนครัวเรือนในตำบลเหล่าดอกไม้ ยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่งานจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ เพื่อขอรับบริการการจัดเก็บขยะมูลฝอย โดยชำระอัตราค่าธรรมเนียม ถึงละ 10 บาท ต่อเดือนตามที่ขออนุญาตตำบล เรื่อง การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล พ.ศ. 2552
3. **ครัวเรือนที่ไม่รับบริการ** หมายถึง หัวหน้าครัวหรือตัวแทนครัวเรือนที่ไม่ประสงค์ขอรับบริการการจัดเก็บขยะมูลฝอย ซึ่งอาจมีวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนด้วยตนเอง เช่น การนำไปทิ้งที่หรือทางสาธารณะการฝังกลบเอง การนำไปกำจัดที่ไร่นาตนเอง การเผา เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การจัดการขยะมูลฝอยโดยมีประชาชนตำบลเหล่าดอกไม้อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคามเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการในการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ การวางแผน การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล ในการจัดการขยะมูลฝอย

5. ประชาชน หมายถึง หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนที่รับบริการและไม่รับบริการ จำนวน 322 ครัวเรือน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

6. ขยะมูลฝอย หมายถึง บรรดาสิ่งของที่ไม่ต้องการใช้แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาจเป็นของแข็ง หรืออาจจะเน่าเปื่อยได้ หรือไม่ก็ตาม รวมตลอดถึง เถ้า ซากสัตว์ มูลฝอย ฝุ่น ละออง และเศษวัสดุขี้เถ้า ที่ทิ้งจากบ้านเรือน หรือที่พักอาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

7. ด้านการวางแผนหมายถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลเหล่าดอกไม้ในการวางแผนพัฒนาตำบล ข้อบัญญัติตำบลการวิเคราะห์บริบทในตำบล การร่วมวางแผนการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน โครงการ เพื่อหนุนเสริมการจัดการขยะมูลฝอยการแสดงความคิดเห็นในประชาคมหมู่บ้าน การมีส่วนร่วมในการวางแผนงานร่วมกับภาคีเครือข่ายอื่น บูรณาการร่วมกันในการจัดการขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมในการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม และข้อปฏิบัติอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ร่วมกัน

8. ด้านการดำเนินการ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งสองลักษณะในการจัดการขยะมูลฝอย เช่น การนำแผนปฏิบัติการมาดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามที่ข้อบัญญัติตำบล เช่น การจ่ายค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ตามอัตราที่กำหนด การไม่ทิ้งเศษขยะมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะ การสรรหาบุคลากรที่เหมาะสม ในการปฏิบัติหน้าที่ การจัดหาภาชนะรองรับ การจัดสถานที่วางถังขยะให้มีความเหมาะสมการรวบรวมขยะมูลฝอย การนำขยะมูลฝอยไปกำจัด การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของตำบล เช่น การฝึกอบรมการคัดแยกขยะ การฝึกอบรมจัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การประชาสัมพันธ์ การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย รวมไปถึงการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมที่ภาคีเครือข่าย หน่วยงานต่างๆ ได้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้
ในดำเนินการร่วมกัน

9. ด้านการติดตามและประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความสำเร็จ หรือข้อบกพร่อง ระบบการจัดการขยะมูลฝอย การตรวจสอบ ประเมินผลการ

ปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเก็บขยะมูลฝอยพนักงานจัดเก็บค่าธรรมเนียม จำนวนภาชนะรองรับ (ถังขยะ) มีปริมาณเพียงพอต่อปริมาณขยะสถานที่จัดตั้งถังขยะเหมาะสม การจัดเก็บขยะมูลฝอยของพนักงานทั่วถึง ไม่มีขยะตกค้าง ตรวจสอบข้อร้องเรียนของประชาชนในด้านการจัดการขยะ การตรวจสอบแผนงาน/โครงการที่ส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอย การติดตามรายงานรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียม

ประโยชน์ในการศึกษา

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ใน ด้านการวางแผน การดำเนินงานและด้านการประเมินติดตามผลเพื่อนำไปพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ตรงตามลักษณะของการรับบริการของประชาชนในตำบลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ใช้เป็นฐานข้อมูลให้กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่มีบริบท และลักษณะการรับบริการที่คล้ายคลึงกันในภาพรวมต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐาน และแนวทางในการวิจัยโดยแบ่งเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคิดการมีส่วนร่วม
2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับขยะมูลฝอย
3. แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอย
4. สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้
5. การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรม การพัฒนาใดๆ ก็ตามหากประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการแผนงาน โครงการด้านตนเอง รวมไปถึงการลงมือดำเนินการ จะส่งผลให้ประชาชนเกิดความรู้ความ เข้าใจ ในกิจกรรม ทำให้สามารถมองเห็นปัญหา และอุปสรรค ของกิจกรรมนั้นๆ และหาทาง แก้ไขเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนเกิดการตัดสินใจเข้าร่วมความเป็นเจ้าของ อย่างความเต็มใจ และเกิดประสิทธิผลในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ นำไปสู่ความยั่งยืนของชุมชนแบบมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายท่านทั้งนี้ผู้ ศึกษา จึงรวบรวมและเสนอแนวความคิด ของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

สัมพันธ์ เตชะอธิก (2540 : 23) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นการ เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มซึ่งผลของการเกี่ยวข้อง ดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการบรรลุอุดมมุ่งหมาย ของกลุ่มและทำให้เกิดความรับผิดชอบ กับกลุ่ม โดยการกระทำผ่านกลุ่มเพื่อให้บรรลุถึง ความเปลี่ยนแปลงของการพัฒนา

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องของความ ต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกัน จะต้องมีการเกิด ความคิดริเริ่ม โครงการเพื่อการปฏิบัติ เหตุผลเบื้องต้นแรก ของการที่มีคนมารวมกันได้ควรจะต้อง มีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมด ที่ทำโดยกลุ่มหรือในนามกลุ่มนั้น กระทำผ่านองค์การ (Organization) ดังนั้นองค์การจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความ เปลี่ยนแปลงได้(ยูพาพร รุ่งงาม.2545 : 5)

Erwin (อ้างอิงใน ยูพาพร รุ่งงาม.2545 : 6) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือ กระบวนการที่บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ดัดสนใจ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของ บุคคล แก้ไข ปัญหา ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการ ปฏิบัติงานขององค์การ และบุคคลที่เกี่ยวข้องและยังกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ กล่าวคือ ชุมชนใดที่ได้ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมาก เท่าใด ก็จะทำให้การพัฒนาชุมชนนั้นสามารถ เป็นไปได้โดยสะดวกและสามารถดำเนิน ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อพื้นฐาน ที่ว่า คนมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลง คุณค่าของความคิดและสมรรถภาพของคนเรานั้นจะ ไม่มีความหมาย ถ้าหากขาด การมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่น

มงคล ชาวเรือ (2546 : 29) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ ประชาชน ได้ร่วมกันค้นหาปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของ ปัญหาด้วยตนเอง วิเคราะห์ สาเหตุและที่มาของปัญหา เลือกวิธีการดำเนินการวางแผนและดำเนินการประเมินผล วิเคราะห์ ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดความสำเร็จ และดำเนินการด้วยประชาชนเอง

สุขุมพร ลิมไทย์ (2548 :18) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การ เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการดำเนิน โครงการ การเข้า ร่วมกิจกรรมความรับผิดชอบผลการดำเนิน โครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนในชุมชน เพื่อ พัฒนาชุมชนตามแนวทางการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมจะต้องเกิดจากความสมัคร ใจของประชาชนเอง

วรัทยา ธรรมกิตติภพ (2550 : 8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของชุมชน โดยร่วมแสดงความคิดเห็นร่วม ในการการตรวจสอบและกระทำในสิ่งที่เห็นพ้องต้องกัน ตลอดจนร่วมพิจารณากำหนดความ ต้องการของประชาชนในท้องถิ่นของตน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุมชน และแก้ไขปัญหา ในชุมชนให้ลุล่วงไป

อรรถชัย กัทโศล (2551 : 33) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระในทางความคิด มีความรู้ความสามารถในการกระทำและมีความเต็มใจที่จะเข้าไปเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นจนถึงที่สุด กล่าวคือ เริ่มตั้งแต่การเกิดจิตสำนึกในตนเองและถือเป็นภาระหน้าที่ของตน ร่วมคิดร่วมกัน วางแผนร่วมดำเนินการ ร่วมกันติดตามประเมินผล

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลว่าเป็นกระบวนการทางสังคมที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้เสีย ได้เข้ามามีส่วนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการวิเคราะห์ปัญหาการแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การประสานความร่วมมือการติดตามตรวจสอบผลกระทบของการดำเนินการ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง อันเป็นการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของชุมชนหรือท้องถิ่นของตน เพื่อให้บรรลุตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ เพื่อให้เกิดการป้องกัน แก้ไข และจัดการได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน

การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการ ระหว่างกลุ่มต่างๆ ในชุมชนหรือสังคมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสนับสนุนให้เกิดกระบวนการอย่างสร้างสรรค์ เช่น

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมในเรื่องนั้นๆ ให้ชัดเจน
2. การกำหนดเป้าหมายที่จะเข้ามามีส่วนร่วม
3. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้ามามีส่วนร่วม
4. การสร้างข้อตกลงร่วมกันในกระบวนการมีส่วนร่วม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรหลักในระดับท้องถิ่นที่ต้องเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการเพื่อการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ดังนั้นหลักเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องเข้าใจมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ริเริ่มร่วมกับชุมชนในการแก้ไขปัญหา

จึงเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการตัดสินใจตั้งแต่การวางแผนงาน จนถึงขั้นตอนการ

ดำเนินงาน การติดตามประเมินผลเมื่อกิจกรรมนั้นๆแล้วเสร็จ โดยมีหน่วยงานรัฐให้การสนับสนุนในการเข้าสู่ขั้นตอนต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ระหว่างชุมชน

2. ระดับของการมีส่วนร่วม

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2557 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมตามหลักการทั่วไปว่าแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ของตน/ครอบครัว/ชุมชนของตน
2. การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร
3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะในโครงการที่ตนมีส่วนได้เสีย โดยแบ่งเป็น 3 กรณีแล้วแต่กิจกรรมในตนเองอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี่
 - 3.1 คนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ
 - 3.2 คนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ
 - 3.3 คนมีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ
4. การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด
5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คืออาจไม่มีโอกาสร่วมทำแต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือในด้านอื่นๆ

นอกจากนี้ยังได้มีการแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมเป็นระดับของการมีส่วนร่วมตามแนวทางพัฒนาชุมชน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยได้แบ่งไว้ดังนี้

1. ร่วมค้นหาปัญหาของตนเองให้เห็นว่าสิ่งใดที่เป็นปัญหารากเหง้าของปัญหา
2. ร่วมค้นหาสิ่งที่จำเป็นของคนในปัจจุบันคืออะไร
 - 2.1 ร่วมคิดช่วยตนเองในการจัดลำดับปัญหา เพื่อจะแก้ไขสิ่งใดก่อนหลัง
 - 2.2 วางแผนแก้ไขปัญหาเป็นเรื่อง ๆ
 - 2.3 ร่วมระดมความคิด ถึงทางเลือกต่าง ๆ และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อ แก้ไขปัญหาที่วางแผนนั้น
 - 2.4 ร่วมพัฒนาเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้
 - 2.5 ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นๆ
 - 2.6 ร่วมติดตามการดำเนินงานและประเมินผลการดำเนินงาน
 - 2.7 ร่วมรับผลประโยชน์/หรือร่วมเสียผลประโยชน์จากการดำเนินงาน

3. ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

จากการการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ พบว่า มีผู้ที่ให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมดังนี้

โคเฮนและอัฟออฟ (Cohen & Upoff.1977 : 55 : อ้างถึงใน ดร.ณิ ทายติ และคณะ. 2543 : 8-9) สรุปขั้นตอนการมีส่วนร่วมตามความคิดซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ได้อธิบายไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision – Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้อง ดำเนินการ ไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงดำเนินวางแผนและการตัดสินใจไปปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงาน โครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการใดบ้าง และจำทำประโยชน์ได้โดยวิธีการใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วยังจะต้องพิจารณาถึงการ กระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อ บุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็น (View) ความชอบ (Preferences) และ ความหวัง (Expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

โกวิท พวงงาม (2545 : 8) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนา ควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือถ้าหากชาวชนบทยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์

เพราะชาวชนบทจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงาน เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลรู้จักการ นำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่างๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงาน และ ประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันใน โอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความยากลำบาก

วินิตา สุทธิสมบุรณ์ (2541 : 100) พุดถึงขั้นตอนของประชาชนในการเข้ามา มีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชุมชน
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานชุมชน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2541 : 36-37) กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชุมชนเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าประชาชนไม่สามารถเข้าใจปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้วยตนเองกิจกรรมต่างๆ ที่จะตามมาก็ไร้ประโยชน์
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ขาดไม่ได้ในการทำกิจกรรมต่างๆ เพราะประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนงานใดๆ ประชาชนก็ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้เอง
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน ตามความสามารถของประชาชนแต่ละคน โดยที่ใครมีทุนก็สามารถช่วยเหลือด้านเงินทุน หากใครไม่มีทุนก็เข้ามามีส่วนร่วมในด้านแรงงาน

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการทราบข้อดี ข้อเสีย ในการดำเนินงานของตน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2549 : 9-10) กล่าวถึง ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาว่า มี 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in decision-making) คือ ขั้นเริ่มต้นของการมีส่วนร่วม โดยการกำหนดระดับของการมีส่วนร่วม วิธีการ ตัวบุคคล กิจกรรมที่จะดำเนินการ ซึ่งเป็นขั้นตอนการร่วมตัดสินใจที่จะดำเนิน โครงการ

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชุมชน (Participation in implementation) คือ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชุมชน ร่วมแรงงาน ร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และเข้ามามีส่วนร่วมโดยเป็นกรรมการ ที่เกี่ยวข้องในโครงการ หรือร่วมในการบริหารและการประสานงาน

3. การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการพัฒนา (Participation in benefits) คือ ประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมใน โครงการพัฒนา เช่น โดยมีรายได้เพิ่มขึ้น มีเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ หรือการรับประโยชน์ทางด้านจิตใจ

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน (Participation in evaluation) คือ การประเมินด้านการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นไปอย่างสม่ำเสมอหรือไม่ และมีอำนาจมากน้อยเพียงใดในการเข้าไปมีส่วนร่วม รวมถึงการประเมินโครงการ โดยผ่านกระบวนการทางการเมือง หรือผ่านสื่อต่างๆ

จึงสรุปได้ว่า ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมนั้น แต่ละขั้นตอนมีความสำคัญ และผูกพันกับประชาชนในการพัฒนาชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ทุกคนตระหนัก ชุมชนเกิดความร่วมมือและรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนมากขึ้น ในแต่ละขั้นตอนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

4. ผลดีของการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2550 : 14-16) กล่าวถึงผลดีของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. ช่วยปรับปรุงคุณภาพของการตัดสินใจให้ดีขึ้น
2. ช่วยลดค่าใช้จ่ายและความล่าช้าในการปฏิบัติ
3. นำไปสู่การปฏิบัติได้ง่ายขึ้น
4. ส่งเสริมให้โครงการที่นำไปปฏิบัติมีความยั่งยืน

5. หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าอย่างรุนแรง

6. ความเสี่ยงลดลง

7. เป็นการพัฒนา ประชาสังคม

อรรถัย ก๊กผล (2551 : 34-35) กล่าวถึง ผลดีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3

ประการ คือ

1. เพิ่มคุณภาพในการตัดสินใจช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น

2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อ การตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับจะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ

3. การสร้างฉันทามติหรือฉันทานุมัติ ลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้

6. ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชนและเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

7. พัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของคนสาธารณะ ถือว่าเป็นการให้การศึกษาชุมชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจ และเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

8. ช่วยให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น เป็นการเพิ่มทุนทางสังคมและช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นสอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

9. เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมและรู้สึกรักและแสดงความเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนเอง

10. มีประสบการณ์และคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง

11. เห็นความสำคัญของตนเองและมีส่วนรับรู้ถึงปัญหา อุปสรรคและสามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของตนเองได้

12. สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงเป้าหมายมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เพื่อการพัฒนาเจตนารมณ์ของตนเองได้

13. สามารถป้องกันการบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐที่ไม่โปร่งใส ไม่ถูกต้องและไม่เกิดประโยชน์ในท้องถิ่นได้

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนนั้น จะสำเร็จไปด้วยดี จะต้องเกิดจากการ ร่วมกันวางแผนงานเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค ร่วมการค้นหาความต้องการของประชาชนในชุมชนร่วมกัน โดย ต้องเกิดจากความสมัครใจ มิใช่การบังคับหรือการใช้สิ่งล่อใจมาชักจูง ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา การวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน โครงการ ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม รวมไปถึงการมีส่วนร่วมด้านดำเนินการ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยกัน ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ กิจกรรมนั้นๆ เกิดความรับผิดชอบต่อชุมชนด้วยตนเอง ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานของรัฐที่เข้าไปหนุนเสริมในด้านต่างๆ รวมไปถึงการมีส่วนร่วม ในการ รับผิดชอบร่วมกัน และการติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อ ทราบ จุดแข็ง และจุดอ่อนของชุมชนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

1. ความหมายของคำว่าขยะมูลฝอย

ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ บ้านเมืองพ.ศ. 2535 “มูลฝอย” หมายความว่าเศษกระดาษเศษผ้าเศษอาหารเศษสินค้า ถุงพลาสติกภาชนะที่ใส่อาหารเก่ามูลสัตว์หรือซากสัตว์รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจาก ถนนตลาดที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่นคำว่า “ขยะ” หรือ “มูลฝอย” หรือ “ขยะมูลฝอย” เป็นคำที่มีความหมายเหมือนกันคำว่า “มูลฝอย” (Solid wastes) มีความหมายครอบคลุมกว้างขวางซึ่งอาจ หมายถึงและรวมถึงของเสียหรือวัสดุเหลือใช้ที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์หรือกระบวนการ ผลิตทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเช่นมูลฝอยในชุมชน (Municipal solid wastes) มูลฝอย หรือของเสียจาก โรงงานอุตสาหกรรม (Industrial wastes) มูลฝอยติดเชื้อ (Infectious wastes) จาก โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล เป็นต้น

พระราชบัญญัติการสาธารณสุขพ.ศ. 2535 ให้ความหมายไว้ว่าขยะมูลฝอยและ ของที่ไม่ใช่แล้วหมายความว่าเศษกระดาษเศษผ้าเศษอาหารเศษสินค้าถุงพลาสติกภาชนะที่ใส่ อาหารเก่ามูลสัตว์หรือซากสัตว์รวมตลอดถึงสิ่งอื่นสิ่งใดที่เก็บกวาดจากถนนตลาดที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น

2. ชนิดของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยสามารถแบ่งตามลักษณะทางกายภาพของขยะได้เป็น 4 ประเภท

1. **ขยะย่อยสลาย (Compostable waste)** หรือ มูลฝอยย่อยสลายคือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่จะไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยที่ขยะย่อยสลายนี้เป็นขยะที่พบมากที่สุด คือ พบมากถึง 64% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

2. **ขยะรีไซเคิล (Recyclable waste)** หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก ก่องเครื่องคั้นแบบ UHT กระจังเครื่องคั้น เศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นขยะที่พบมากเป็นอันดับที่สองในกองขยะ กล่าวคือ พบประมาณ 30% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

3. **ขยะอันตราย (Hazardous waste)** หรือ มูลฝอยอันตราย คือ ขยะที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุธรรมชาติรังสี วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระจังสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นขยะที่มักพบได้น้อยที่สุด กล่าวคือ พบประมาณเพียงร้อยละ 3 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

4. **ขยะทั่วไป (General waste)** หรือ มูลฝอยทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่น นอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร ฟิล์มเปื้อนอาหาร เป็นต้น สำหรับขยะทั่วไปนี้เป็นขยะที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือ จะพบประมาณร้อยละ 3 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ. 2550)

3. มลฝอยที่เกิดจากการดำรงชีพหรือมลฝอยชุมชนนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์
2. ฤดูกาล
3. รายได้
4. โครงสร้างของครอบครัว
5. อุปนิสัยในการซื้อสินค้า
6. พฤติกรรมในการบริโภคอาหาร
7. รูปแบบของการดำรงชีวิต
8. ทักษะคติในการดำรงชีวิต
9. กฎหมายข้อบังคับ

4. สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย

1. ความมั่งง่ายและขาดความสำนึกถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นเป็นสาเหตุที่พบบ่อยมาก ซึ่งจะเห็นได้จากการทิ้งขยะลงตามพื้นหรือแหล่งน้ำโดยไม่ทิ้งลงในถังรองรับที่จัดไว้ให้และโรงงานอุตสาหกรรมบางแห่งลักลอบนำสิ่งปฏิกูลไปทิ้งตามที่ว่างเปล่า

2. การผลิตหรือใช้สิ่งของมากเกินความจำเป็นเช่นการผลิตสินค้าที่มีกระดาษหรือพลาสติกหุ้มหลายชั้นและการซื้อสินค้าโดยห่อแยกหรือใส่ถุงพลาสติกหลายถุงทำให้มีขยะปริมาณมาก

3. การเก็บและทำลายหรือนำขยะไปใช้ประโยชน์ไม่มีประสิทธิภาพจึงมีขยะตกค้างกองหมักหมมและส่งกลิ่นเหม็นไปทั่วบริเวณจนก่อปัญหามลพิษให้กับสิ่งแวดล้อม

5. ผลเสียที่เกิดจากขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยก่อให้เกิดปัญหาต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมหลายประการคือ

1. ทำให้เกิดทัศนะอุจาดคือแลดูสกปรกขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นที่น่ารังเกียจแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงรวมทั้งผู้พบเห็น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ

2. เป็นแหล่งเพาะและแพร่เชื้อโรค โดยเฉพาะขยะติดเชื้อจากสถานพยาบาลและขยะเปียกที่แบคทีเรียทำหน้าที่ย่อยสลายเชื้อโรคตามขยะจะแพร่ไปกับน้ำแมลงหนูและสุนัขที่มาตอมหรือคุ้ยเขี่ยเช่นเชื้อที่ทำให้เกิดโรคอหิวาต์ไทฟอยด์และโรคบิด

3. ทำให้ดินเสื่อมและเกิดมลพิษเพราะจะทำให้พื้นดินสกปรกดินมีสภาพเป็นเกลือค่างหรือกรดหรือมีสารพิษที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตในดินตลอดจนทำให้สมบัติทางกายภาพของดินเปลี่ยนแปลงไปเช่น โขเคียมทำให้เนื้อดินแตกร่วน

4. ทำลายแหล่งน้ำ

4.1 ขยะที่ตกในแหล่งน้ำล้าคลองและท่อระบายน้ำจะทำให้แหล่งน้ำตื้นเขิน การไหลของน้ำไม่สะดวกจึงเกิดสภาวะน้ำท่วมได้ง่าย

4.2 ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำในลักษณะต่างๆเช่นทำให้น้ำเน่าเป็นพิษน้ำที่มีเชื้อโรคและน้ำที่มีคราบน้ำมันซึ่งไม่เหมาะกับการใช้อุปโภคบริโภคสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงคุณภาพเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต โดยเฉพาะพืชและสัตว์น้ำ

4.3 ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศเพราะการเผาขยะทำให้เกิดควันและขี้เถ้า การหมักหมมและเน่าสลายของขยะจะก่อให้เกิดก๊าซพิษและกลิ่นเหม็น

4.4 ก่อความรำคาญและบั่นทอนสุขภาพของมนุษย์เป็นผลจากการเกิดทัศนยะจากก๊าซพิษกลิ่นเหม็นเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคตลอดจนการเกิดมลพิษทางน้ำและอากาศ

4.5 ทำให้เกิดอัคคีภัยเนื่องจากขยะหลายชนิดติดไฟได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อแห้ง

6. ปัญหาจากสภาพสิ่งแวดล้อมขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยเป็นวัฏการสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาล้อมสิ่งแวดล้อมเมื่อมีขยะมูลฝอยจำนวนมากแต่ชุมชนไม่สามารถเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอยได้อย่างหมดจดหรือจัดการขยะมูลฝอยอย่างไม่ถูกสุขลักษณะดังนั้นขยะมูลฝอยจึงเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมดังนี้คือ

1. อากาศเสียเกิดจากการเผาขยะมูลฝอยกลางแจ้งก่อให้เกิดควันและสารพิษทางอากาศทำให้คุณภาพอากาศเสื่อมโทรม

2. น้ำเสียเกิดจากกองขยะมูลฝอยบนพื้นเมื่อฝนตกลงมาบนกองขยะมูลฝอยจะเกิดน้ำเสียมีความสกปรกมากซึ่งจะไหลลงสู่แหล่งน้ำทำให้เกิดภาวะมลพิษของแหล่งน้ำ

3. แหล่งพาหะนำโรคเกิดจากการกองขยะมูลฝอยบนพื้นเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของหนูและแมลงวันเป็นต้นซึ่งเป็นพาหะนำโรคติดต่อทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

4. เหตุรำคาญและความไม่น่าดูเกิดจากการเก็บขยะมูลฝอยไม่เหมาะสมทั้ง การกองขยะมูลฝอยบนพื้นซึ่งจะส่งกลิ่นเหม็นรบกวนประชาชนและเกิดภาพไม่สวยงามไม่ เป็นสุนทรียภาพ

7. แหล่งที่มาของขยะมูลฝอย

ที่มาของขยะมูลฝอยมีผลทำให้ปริมาณและลักษณะของขยะมูลฝอยแตกต่างกันไป ตามลักษณะแหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอยดังนี้

1. แหล่งชุมชนประเภทบ้านเรือนที่อยู่อาศัย
2. ย่านธุรกิจการค้า
3. สถานที่ราชการรวมถึงสถานศึกษาหน่วยงานทางราชการที่สำคัญต่างๆซึ่ง ส่วนใหญ่จะมีปริมาณของขยะมูลฝอยแห้งมากกว่าขยะมูลฝอยเปียกจำพวกเศษกระดาษเป็นต้น
4. โรงงานอุตสาหกรรมโดยมากเป็นขยะมูลฝอยที่เกิดจากขั้นตอนของ กระบวนการผลิตเช่นวัตถุดิบที่ไม่ได้มาตรฐานหรือชำรุดเสียหายซึ่งชนิดและปริมาณจะ แตกต่างกันไปตามขนาดและกิจกรรมของ โรงงาน
5. เขตเกษตรกรรมส่วนใหญ่มักเป็นขยะมูลฝอยมีกลิ่นเหม็นรวมทั้งเป็นแหล่ง เพาะพันธุ์แมลงและสัตว์บางชนิดที่เป็นอันตรายต่อการเกษตรเมื่อแห้งแล้วมักติดไฟง่ายส่วน ใหญ่อยู่บริเวณชานเมืองซึ่งแต่ละแหล่งก็จะมีขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันตามชนิดของพืชที่ปลูก
6. โรงพยาบาลสถานพยาบาลเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดขยะมูลฝอยประเภท อันตราย(Hazardous or special refuse) เช่นเข็มฉีดยาเศษสำลีผ้าก๊อตเศษเนื้อเยื่อและอวัยวะ ต่างๆขยะมูลฝอยประเภทนี้จึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลและระมัดระวังเป็นพิเศษในการกำจัด และเก็บขนให้ถูกหลักสุขาภิบาล

8. ขยะมูลฝอยไปอยู่ที่ไหน

การกำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับภาระนำไป กำจัด โดยวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลซึ่งมีเพียงร้อยละ 36 เท่านั้น ส่วนที่เหลือมีการเท กองกลางแจ้งซึ่งจะส่งผลกระทบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยของประชาชนในบริเวณ ใกล้เคียง

จากปัญหาดังกล่าวแนวคิดและแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างคุ้มค่า ก่อให้เกิดปริมาณขยะให้น้อยลง จึงมีการนำแนวทางการลด คัดแยก และนำขยะมูล ฝอยกลับมาใช้ใหม่ (Reduce Reuse and Recycle: 3Rs) มาประยุกต์ใช้ โดยใช้วิธีการลดการใช้

วัสดุ/ผลิตภัณฑ์เพื่อลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (Reduce) มีการนำวัสดุ/ผลิตภัณฑ์ที่ยังสามารถใช้งาน ได้กลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และนำเศษวัสดุ/ผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานแล้วมาแปรรูปเพื่อนำกลับมา ใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) โดยมีตัวอย่างและวิธีง่ายๆ ดังนี้ (กรมควบคุมมลพิษ. 2550)

แนวคิดจัดการขยะมูลฝอย

การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง หลักการในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บขยะชั่วคราวไว้ในภาชนะ การรวบรวมขยะมูลฝอย การขนถ่ายและ การขนส่ง การแปรรูปของขยะมูลฝอยและการกำจัดขยะมูลฝอยโดยจะคำนึงถึงผลประโยชน์ สูงสุดในทางสุขอนามัย ทัศนียภาพ เศรษฐศาสตร์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการยอมรับของ สังคม ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนต่างๆมากมาย เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคต่างๆ ก่อปัญหาให้เกิดกลิ่นเหม็นและน้ำเสีย ดังนั้นความรู้และความเข้าใจระบบการจัดการขยะมูล ฝอย จะสามารถช่วยให้มีการพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพสูงและ ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล (เกรียงศักดิ์ อุดมสิน โรจน์.2539 : 272-273)

1. การจัดการขยะมูลฝอยระดับหน่วยงานหลัก

1.1 กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ ได้นำ แนวทางการ จัดการขยะมูลฝอยปลายทาง ของระดับท้องถิ่นที่ต้องปฏิบัติร่วมกันเน้นรูปแบบของการ วางแผนจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และผลักดันให้การจัดการขยะมูลฝอย ระดับท้องถิ่นเป็นวาระแห่งชาติ และในระดับจังหวัด เพื่อนำไปสู่การลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่างๆ ให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ ทั้ง ในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่(Reuse & Recycle) รวมถึงการกำจัดที่ได้ผลพลอย ได้ เช่น ปุ๋ยหมัก หรือพลังงาน โดยมีวิธีการเพื่อส่งเสริมให้ท้องถิ่นร่วมกันทำ ดังนี้

1.1.1 การลดปริมาณการผลิตมูลฝอยรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลด การผลิตมูลฝอยในแต่ละวันได้แก่

1.1.1.1ลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์โดยการ ใช้สินค้าชนิดเติมใหม่ เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาดและถ่านไฟฉายชนิดชาร์ตใหม่ เป็นต้น

1.1.1.2เลือก ใช้สินค้าที่มีคุณภาพมีห่อบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งาน ยาวนาน และตัวสินค้าไม่เป็นมลพิษ

1.1.1.3ลดการใช้วัสดุกำจัดยาก เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก

1.1.2 จัดระบบการรีไซเคิล หรือการรวบรวมเพื่อนำไปสู่การแปรรูปเพื่อใช้ใหม่

1.1.2.1 รมรงค์ให้ประชาชนแยกของเสียนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น กระดาษ พลาสติก และ โลหะ นำไปใช้ซ้ำ หรือนำไปขาย/รีไซเคิล ขยะเศษอาหารนำมาหมักทำปุ๋ย ในรูปปุ๋ยน้ำ หรือปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในชุมชน

1.1.2.2 จัดระบบที่เอื้อต่อการทำขยะรีไซเคิล

1.1.2.3 จัดภาชนะ (ถุง/ถัง) แยกประเภทขยะมูลฝอยที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน

1.1.2.4 จัดระบบบริการเก็บ โดย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง โดยการจัดเก็บแบ่งเวลาการเก็บเช่น หากแยกเป็นถุง 4 ถุง ขณะย่อยสลายได้ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไป ให้จัดเก็บขยะย่อยสลายและขยะทั่วไป ทุกวัน ส่วนขยะรีไซเคิลและขยะอันตราย อาจจัดเก็บสัปดาห์ละครั้งหรือตามเหมาะสม

1) จัดกลุ่มประชาชนที่มีอาชีพรับซื้อของเก่าให้ช่วยเก็บขยะรีไซเคิลในรูปของการรับซื้อ โดยแบ่งเป็นพื้นที่และกำหนดเวลาที่เหมาะสม

2) ประสานงานกับร้านค้าที่รับซื้อของเก่าที่มีอยู่ในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงในการรับซื้อขยะรีไซเคิล

3) จัดระบบตามแหล่งการเกิดขยะขนาดใหญ่ เช่น ตลาด โรงเรียน สถานที่ราชการ ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

1.1.3 จัดกลุ่มอาสาสมัครหรือชมรมหรือนักเรียนให้มีกิจกรรม/โครงการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ เช่น โครงการขยะรีไซเคิลแลกสิ่งของ เช่น ดิน ไม้ ไข่โครงการทำปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยอีมิม ขยะหอม ปุ๋ยหมักโครงการตลาดนัดขยะรีไซเคิล โครงการธนาคารวัสดุเหลือใช้โครงการร้านค้าสินค้ารีไซเคิล

1.1.4 จัดตั้งศูนย์รีไซเคิล หากพื้นที่ที่ปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นในแต่ละวันเป็นปริมาณมากๆ อาจจะมีการจัดตั้งศูนย์คัดแยกขยะมูลฝอยซึ่งสามารถจะรองรับจากชุมชนใกล้เคียงหรือรับซื้อจากประชาชน โดยตรงซึ่งอาจจะให้เอกชนลงทุนหรืออาจให้สัมปทานเอกชนก็ได้

1.1.5 การขนส่ง

1.1.5.1 ระยะทางไม่ไกลให้รถขนส่งขยะมูลฝอยไปยังสถานที่กำจัดโดยตรง

1.1.5.2 ระยะทางไกลและมีปริมาณขยะมูลฝอยมากอาจจะต้องสร้างสถานีขนถ่าย เพื่อถ่ายเทจากรถเก็บขนขยะมูลฝอยลงสู่รถบรรทุกขนาดใหญ่

1.1.6ระบบกำจัด

เนื่องจากขยะมูลฝอยใช้ประโยชน์ใหม่ได้จึงควรจัดการเพื่อกำจัดทำลายให้น้อยที่สุด ควรเลือกระบบกำจัดแบบผสมผสานเนื่องจากปัญหาขาดแคลนพื้นที่ จึงควรพิจารณาปรับปรุงพื้นที่กำจัดมูลฝอยที่มีอยู่เดิม และพัฒนาให้เป็นศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1.6.1จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอย

1.1.6.2 ระบบกำจัดผสมผสานหลายๆ ระบบในพื้นที่เดียวกัน ได้แก่ หมักทำปุ๋ย ผึ่งกลบ และวิธีอื่นๆ เป็นต้น

2. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมมือกับสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (ว.ส.ท.) ได้มีการจัดทำมาตรฐานการบริหารและการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล เป็นอีกมาตรฐานหนึ่งที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ท้องถิ่นทุกรูปแบบได้นำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2540-2559มีความมุ่งหมายที่จะให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษด้านต่างๆ รวมทั้งมลพิษด้านขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

คณะรัฐมนตรีได้มีมติในคราวประชุมเมื่อวันที่ 22กุมภาพันธ์ 2548 รับทราบตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอวิธีการปฏิบัติเพื่อการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย โดยเฉพาะขยะมูลฝอยที่เกิดจาก ท้องถิ่นทั่วประเทศ ต้องได้รับการจัดการอย่างถูกวิธีไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ภายในปี 2552 โดยเน้น

2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ โดยให้ส่วนราชการหนุนเสริมและกระทรวงการคลังนำนโยบายลดหย่อนภาษีเสริมในกรณีที่ผู้ประกอบการนำขยะรีไซเคิลกลับมาใช้ใหม่เพื่อลดต้นทุนให้สามารถแข่งขันกับการใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติได้

2.2 กำหนดให้ทุกจังหวัดกำหนดเป็นนโยบายระดับจังหวัด หากที่ใดมีปริมาณมากให้ เอกชนเข้ามาดูแลแทน โดยรัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุนงบประมาณเฉพาะค่าเดินระบบเท่านั้น

2.3 ท้องถิ่นใดมีปริมาณขยะมูลฝอยที่น้อย ก็ให้มีการคัดแยกขยะต้นทาง

3. การจัดการขยะมูลฝอยในระดับท้องถิ่น

ตามนโยบายหลักของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ส่งผ่านมายังจังหวัด และท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดทำ แผนงานกิจกรรมเพื่อรองรับนโยบายจังหวัด โดยกรมส่งเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

1. การให้ความรู้ความเข้าใจ แก่ประชาชนทุกระดับ โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่น และให้ความสำคัญที่จะต้องมีการจัดการขยะมูลฝอย ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการศึกษาดูงานและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับท้องถิ่นอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ

2.การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นในท้องถิ่น โดยค้นหาศักยภาพของผู้นำชุมชน หรืออาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งการคัดแยก และลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด การทำโครงการปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ แล้วขยายผลไปยังประชาชนทั่วไปได้กว้างขวางขึ้น

2.1การประชาสัมพันธ์ ให้ทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่

2.2การจัดกิจกรรมส่งเสริม โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับกลุ่มเยาวชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมโครงการ เช่น จัดทำโครงการประกวดการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจให้เยาวชนสนใจในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม

3. การจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน

3.1 ส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยจากครัวเรือนควรเลือกทำเฉพาะชุมชนย่อยที่พิจารณาแล้วเห็นว่ามีความพร้อมในการร่วมโครงการได้เพื่อให้เป็นชุมชนนำร่อง โดยมีจำนวนครัวเรือนเป้าหมายประมาณ 40-60 ครัวเรือน

3.2 ส่งเสริมให้ครัวเรือนใช้ถุงบรรจุขยะมูลฝอยแบบแยกสี โดยให้ถุงสีเขียวเป็นขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ และถุงสีดำสำหรับขยะทั่วไป

3.3 จัดเก็บถุงบรรจุขยะมูลฝอย

3.4 การลดปริมาณขยะมูลฝอยจากครัวเรือน โดยการจัดทำกล่องคอนกรีต หรืออาจใช้เป็นถังหมักขยะมูลฝอยประเภทผัก ผลไม้ เศษอาหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจส่งเสริม โดยการจัดซื้อน้ำหมักชีวภาพ เพื่อจำหน่ายต่อก็ได้ จะทำให้ประชาชนเห็น ความสำคัญของลดปริมาณขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนมากยิ่งขึ้น

4. ระบบการจัดการขยะมูลฝอย

โดยสภาพขยะมูลฝอยเป็นสิ่งที่คนไม่ต้องการแล้วทิ้งไป แต่ในความเป็นจริง ภายในตัวของขยะนั้น ยังคงมีสิ่งที่เป็นประโยชน์อยู่มาบ้างน้อยบ้างตามแต่ชนิดและ ส่วนประกอบอาจจะเป็นประโยชน์ในด้านวัสดุ ด้านพลังงาน หรือในด้านการปรับปรุงคุณภาพ ของพื้นที่ดิน ดังนั้นแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันจึงมิใช่เพียงแต่กำจัด หรือทำลายให้มันหมดไปแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องพยายามทำให้เกิดผลประโยชน์ตอบแทน ให้มาที่สุดด้วย ในเวลาเดียวกัน

ซึ่งวิธีการในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจะประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆที่สำคัญ คือ

1. การเก็บกักรวบรวม (Storage)
2. การเก็บขน(Collection)
3. การเปลี่ยนแปลงสภาพและนำกลับมาใช้ประโยชน์(Processing)
4. การกำจัดขั้นสุดท้าย(Final disposal)

การเก็บกักรวบรวม (Storage) ในขั้นตอนนี้ วิชาญ วงศ์วิวัฒน์(2537:12)

ได้กล่าวไว้ว่า ถังรองรับขยะมูลฝอย คือ องค์ประกอบทางกายภาพที่สำคัญ ซึ่งโดยทั่วไป มี 3 ประเภท คือ

1. ถังรองรับขยะมูลฝอยของแต่ละบ้านเรือน จะมีขนาดเล็ก
2. ถังรองรับขยะมูลฝอยสาธารณะที่ตั้งตาม ท้องถนน มีขนาดใหญ่ ความจุ ตั้งแต่ 50-200 ลิตร สามารถรองรับขยะมูลฝอยได้มากพอสมควร

3. ถังรองรับขยะมูลฝอยขนาดใหญ่ ที่ต้องใช้รถยก มักตั้งตามตลาด หน่วยงานราชการหรือชุมชนใหญ่ๆ เมื่อขยะมูลฝอยเต็มถึง เจ้าหน้าที่ก็จะนำถังรองรับขยะมูลฝอยใบใหม่มาเปลี่ยนให้และยกถังรองรับขยะมูลฝอยที่เต็มแล้วไปเททิ้ง

ถังรองรับขยะมูลฝอยเหล่านี้จะทำหน้าที่เป็นภาชนะรองรับขยะมูลฝอยหรือเศษ สิ่งเหลือใช้จากกิจกรรมต่างๆ เพื่อรอการเก็บขนต่อไป เป็นส่วนของโครงสร้างในระบบการ บริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ใกล้ชิดกับชุมชนมาก จึงน่าที่จะให้ความสำคัญพอควร โดยถึง

รองรับขยะมูลฝอยดีควรมีลักษณะ ดังที่ ปรีดา แยมเจริญวงศ์ (2531 : 22) ได้เสนอ ไว้ดังนี้
แข็งแรง ทนทาน ไม่เป็นสนิม สามารถป้องกันแมลง หนู แมว สุนัข และสัตว์อื่นๆ มิให้สัมผัส
หรือขุ้ยเหยียบขยะมูลฝอยได้ ทำความสะอาดง่าย มีขนาดที่พอเหมาะง่ายแก่การถ่ายเทเพื่อนำไป
กำจัด

ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมนี้ หากมีการแยกเอาสิ่งที่สามารถนำไปใช้
ประโยชน์อย่างอื่นได้ออกมาเสียก่อน จะทำให้ลดปริมาณของขยะมูลฝอยที่จะผ่านไปสู่ขั้นตอน
อื่นๆ ได้มาก

การเก็บขน (Collection) ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527 : 14) ได้กล่าวว่าเป็นขั้นตอน
ในการรวบรวมขยะมูลฝอยจากถังรองรับขยะมูลฝอยจากที่ต่างๆ ภายในชุมชนเพื่อนำไปกำจัด
นิยมจัดทำเป็น 3 แบบ คือ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำเอง โดยทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลจะ
จัดหน่วยงานรับผิดชอบในการเก็บรวบรวมและกำจัดขยะมูลฝอยเอง ซึ่งส่วนมากมักจะเป็นเขต
ชุมชนหนาแน่น ข้อดีของวิธีนี้คือ มีความสะดวกในการควบคุม การกำจัดขยะมูลฝอยมากกว่า
วิธีอื่นๆ

2. การทำสัญญาจ้าง เทศบาลไม่ได้จัดทำเองโดยทำสัญญาว่าจ้างบุคคลหรือ
นิติบุคคลในดำเนินการแทนและท้องถิ่นมีหน้าที่ควบคุมการทำงานของเอกชน

3. ชุมชนดำเนินการด้วยตนเอง วิธีนี้เหมาะสมสำหรับชุมชนที่กระจัดกระจาย
และมีปริมาณที่มีขยะน้อย เป็นหน้าที่ของแต่ละครัวเรือนที่จะต้องจัดทำเพราะไม่มีหน่วยงาน
รับผิดชอบ โดยทั่วไปขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากที่อยู่อาศัยมักมีปริมาณไม่มากนักและมักเป็นขยะ
มูลฝอยผสมส่วนใหญ่ขยะมูลฝอยสด ประเภทเศษอาหารมักจะแยกเก็บไว้ต่างหากเพื่อนำไป
เลี้ยงสัตว์

การเปลี่ยนแปลงสภาพและนำกลับมาใช้ประโยชน์ (Processing recycling) โดยมี
แนวทางการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ว่าเป็นการประหยัดทรัพยากร เป็นการจัดการขยะ
มูลฝอยที่เกิดขึ้น และเป็นการกำจัดมูลฝอยที่ได้ผลอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งสามารถกระทำได้ดังนี้

1. การนำวัสดุที่ได้จากขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ (Material recovery)
กล่าวคือ การขยะมูลฝอยที่สามารถคัดแยกได้ เช่น พลาสติก กระดาษ ไม้ โลหะ แก้ว
อะลูมิเนียม หรือเศษผัก พืช อาหารต่างๆ ที่เหลือจากการบริโภคกลับมาใช้ใหม่โดยต้องผ่าน
กระบวนการเปลี่ยนแปลงรูปใหม่ หรือไม่เปลี่ยนรูปก็ได้

2. การแปรรูปเพื่อหาพลังงาน (Energy recovery) ได้แก่ การนำขยะมูลฝอยประเภทที่สามารถเปลี่ยนเป็นพลังงานความร้อนหรือเปลี่ยนเป็นรูปก๊าซชีวภาพ เช่น ไม้ กระดาษ พลาสติก ฯลฯ โดยการเผาขยะมูลฝอยให้เกิดความร้อนและนำพลังงานความร้อนที่ได้มาผลิตกระแสไฟฟ้า

3. การนำขยะมูลฝอยไปปรับสภาพหรือปรับปรุงให้มีประโยชน์ต่อการบำรุงรักษาดินหรือการถมที่ลุ่มต่างๆ (Composition and land reclamation) ได้แก่ การทำปุ๋ยหมักจากขยะมูลฝอยหรือการถมที่ดิน

การกำจัด (Disposal) สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้กล่าวว่า ในปัจจุบันวิธีการที่นิยมใช้ในการกำจัดขยะมูลฝอยในประเทศมีอยู่ 4 วิธี คือ

1. การกองทิ้งไว้ (Dumping on land) เป็นวิธีการที่เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ใช้อยู่ วิธีนี้เสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่ำ โดยการลงทุนจัดหาที่ดินว่างเปล่าและห่างไกลชุมชน เพื่อใช้เป็นสถานที่กองขยะมูลฝอยและทิ้งไว้ให้เกิดกระบวนการย่อยสลายตามธรรมชาติ

วิธีการนี้แม้จะเป็นวิธีการที่ประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการแต่ไม่ถูกลักษณะในระยะยาวจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนได้เป็นอย่างมากได้แก่ การเป็นแหล่งที่เพาะขยายพันธุ์และแพร่กระจายเชื้อโรครวมถึงพาหะได้เป็นอย่างดี การควบคุมที่ไม่ดีอาจจะทำให้ลมพัดพาขยะฝอยให้กระจัดกระจายออกไปนอกบริเวณนั้นได้ และที่สำคัญเมื่อฝนตกน้ำจะพัดพาเอาสารพิษต่างๆ ที่มีอยู่ในขยะมูลฝอยเหล่านั้นให้แพร่กระจายไปในสิ่งแวดล้อมเข้าทำลายระบบนิเวศโดยรวมอย่างซ้ำๆ

2. การฝังกลบ (Lang fill) การกำจัดขยะมูลฝอยด้วยการฝังกลบนี้จะต้องเป็นการฝังกลบที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล (Sanitary landfill) เพื่อมิให้สารพิษ ที่มีอยู่ในมูลฝอยแพร่กระจายไปทำลายระบบนิเวศได้

3. การเผา (Lang fill) การกำจัดขยะมูลฝอยด้วยเตาเผาขยะมูลฝอยที่สามารถเผาได้ด้วยอุณหภูมิสูง จนไม่ปล่อยควันและก๊าซที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมออกมาเตาเผาจึงต้องก่อสร้างด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีราคาแพง ในท้องถิ่นที่มีรายได้น้อยก็จะไม่สามารถใช้วิธีการนี้ในการกำจัดขยะมูลฝอยได้ ส่วนการเผาในสภาวะปกติ เช่น การเผากลางแจ้งนั้นจะก่อให้เกิดควันและก๊าซที่เป็นอันตรายต่อสภาวะแวดล้อม

4.การทำปุ๋ยหมัก (Composting) การหมักปุ๋ยเป็นการนำขยะมูลฝอยในส่วนที่ย่อยสลายได้มาทำการเข้ากระบวนการหมักในโรงงานหมัก เพื่อให้เปลี่ยนสภาพไปเป็นปุ๋ยอินทรีย์และนำไปขายแก่เกษตรกรหรือใช้ประโยชน์อย่างต่ออื่นต่อไป

อดิศักดิ์ ทองไข่มุกต์และคณะ (2541 : 9) ได้เสนอทฤษฎีระบบจัดการมูลฝอย ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่ การผลิตมูลฝอย (Waste generation) การเก็บกักและแยกประเภท ณ แหล่งกำเนิด (Waste storage and source separation) การเก็บขน (Collection) การแปรสภาพและนำกลับมาใช้ประโยชน์ (Processing, transformation and recycle) การขนถ่ายและขนส่ง (Transfer and transport) และการกำจัด (Disposal) องค์ประกอบทั้ง 6 ประการนี้มีความสัมพันธ์กันและจะต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบครบวงจรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และก่อให้เกิดผลเสียหายน้อยที่สุด

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8 (2541 : 15) ได้เสนอแนะการปรับปรุงด้านองค์การบริหารการจัดการขยะมูลฝอยโดยเสนอรูปแบบการลงทุนและการบริหารจัดการมูลฝอยที่นิยมใช้มี 4 วิธี ได้แก่

1. หน่วยราชการส่วนท้องถิ่นลงทุนและบริหารกิจการเองทุกขั้นตอนด้วยตนเองตั้งแต่การลงทุน การบริหาร จัดการหาบุคลากร รวมทั้งการจัดเก็บรวบรวมและการกำจัดมูลฝอย ซึ่งท้องถิ่นสามารถดำเนินการ โดยลำพัง หรือจะร่วมกับท้องถิ่นอื่นๆ ก็ได้

2. หน่วยราชการส่วนท้องถิ่นลงทุนและให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเป็นไปตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ.2535 หมวด 3 การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยมาตราที่ 18 19 และ 20 ที่ระบุว่า ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบหมายให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทน ภายใต้การควบคุมของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยนั้น ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น

การว่าจ้าง (Contract out) หมายถึง ท้องถิ่นว่าจ้างให้เอกชนมาดำเนินการเก็บและ หรือกำจัดมูลฝอย โดยจ่ายค่าจ้างเป็นการเหมา หรือจ่ายตามหน่วยงานที่ทำ เช่น คิดค่าจ้างต่อหน่วยน้ำหนัก หรือปริมาณของมูลฝอยที่จัดเก็บ และหรือกำจัดได้จริงซึ่งทั้งสองกรณีมีข้อดี ข้อเสียแตกต่างกัน ในกรณีที่เอกชนเสนอค่าจ้างเป็นระบบเหมาจ่ายจะทำให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทราบค่าใช้จ่ายที่แน่นอน แต่อาจเกิดปัญหาเมื่อเอกชนพยายามลดต้นทุนจนเกิดผลเสียได้ ส่วนกรณีที่เป็นค่าจ้างเฉพาะการดำเนินงานตามระบบองค์การบริหารส่วนตำบล

จะไม่ทราบต้นทุนและอาจเกิดการไม่ประหยัดเพราะเอกชนจะมองว่าเป็นงบประมาณของทางราชการนอกจากนี้การว่าจ้างเอกชนเข้าไปดำเนินการบริหารทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำการจัดเก็บค่าบริการเอง ซึ่งอาจไม่เป็นผลดีต่อความรู้สึกรักของผู้ใช้บริการข้อพิจารณาที่สำคัญในการคัดเลือกเอกชนเข้าดำเนินโครงการคืออัตราจ้างที่ต่ำสุด ข้อเสนอทางเทคนิคที่เหมาะสมการตรวจสอบมาตรฐาน ความสามารถในการประกอบธุรกิจ หนังสือรับรองเงินประกัน

การให้สัมปทาน (Franchise) หมายถึง ที่้องถิ่นเป็นเจ้าของโครงการลงทุนทำกิจการเก็บขนหรือกำจัดมูลฝอย และมอบหมายให้เอกชนมีสัมปทานหรือสิทธิบริหาร หรือดำเนินการเก็บและ/หรือกำจัดมูลฝอยที่จัดเก็บในพื้นที่รับผิดชอบของตนได้ โดยเอกชนสามารถเลือกเก็บค่าบริการจากประชาชนได้ในอัตราที่ไม่เกินกว่าท้องถิ่นกำหนดให้และเอกชนจะต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ท้องถิ่นเป็นรายปี หรือรายเดือน ตามแต่จะตกลงกัน โดยมีข้อพิจารณาคุณสมบัติของเอกชนที่สำคัญได้แก่ ค่าตอบแทนที่สุขาภิบาลกำหนดไว้คงที่ราคาประมูลการคิดค่าบริการต่ำที่สุดข้อเสนอทางเทคนิคที่เหมาะสม ความสามารถในการประกอบธุรกิจ หนังสือรับรอง เงินประกัน

3. เอกชนลงทุนและบริหารกิจการเอง วิธีนี้เอกชนสามารถเก็บค่าบริการได้ แต่จะต้องติดต่อหาผู้ใช้บริการเอง ซึ่งผู้ใช้บริการอาจเป็นประชาชนทั่วไป หรือ เป็นหน่วยราชการท้องถิ่น หรือหน่วยราชการอื่นก็ได้

4. หน่วยราชการส่วนท้องถิ่นและเอกชนร่วมลงทุนและบริหารกิจการ โดยการจัดตั้งบริษัทจำกัด โดยส่วนราชการจะต้องถือหุ้นเป็นมูลค่าเกิดร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียน ซึ่งวิธีการนี้ส่วนราชการที่จะลงทุนร่วมกับเอกชนอาจจะมีหนึ่งแห่งหรือหลายแห่งเข้าร่วมทุนกันเนื่องจากเป็นโครงการที่ไม่อาจให้ผลตอบแทนในเชิงธุรกิจสูง แต่เป็นโครงการที่มีประโยชน์หากสามารถผลักดันให้เกิดขึ้น โดยแต่ละฝ่ายต้องพยายามสนับสนุนตามบทบาทหน้าที่ของตนเองให้มากที่สุดและร่วมดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีขอบเขตของการพิจารณาทำข้อตกลงนี้ โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ สัดส่วนการลงทุน การแบ่งผลประโยชน์ การบริหาร โครงการ การดำเนินการระบบกำจัดของเสีย บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการออกกฎหมายรองรับ การจัดเก็บค่าบริการ การตรวจสอบมาตรฐาน

5. องค์ประกอบการจัดการขยะมูลฝอย

การบริหารจัดการมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้ คือ (สมทิพย์ คำนธธีรวิชย์. 2541 : 2-7)

1. โครงสร้างของการบริหารงาน โดยหน่วยงานย่อยแต่ละหน่วยต้องมีความสัมพันธ์กันและมีขอบข่ายการรับผิดชอบงานในแต่ละหน่วยอย่างชัดเจน
2. การเงิน ค่าธรรมเนียมที่เก็บจากผู้รับบริการ ต้องรูปแบบในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การจัดการอุปกรณ์ ได้แก่ การ การซ่อมบำรุง การวิเคราะห์เพื่อเลือกนำอุปกรณ์เครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้งาน
4. บุคลากร ต้องพิจารณาให้มีผู้เหมาะสมกับงานในหน้าที่ต่างๆ รวมถึงต้องมีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอและการให้ขวัญกำลังใจในการทำงาน
5. ระบบข้อมูล ได้แก่ ระบบข้อมูลด้านการเงินทั้งรายรับและ รายจ่าย การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ บุคลากร และปริมาณมูลฝอยที่รวบรวมได้
6. กฎระเบียบ จำเป็นต้องมีการวางกฎระเบียบ เพื่อใช้เป็นแนวทาง ให้ประชาชนในชุมชนนั้นๆ ปฏิบัติตาม
7. การประชาสัมพันธ์ เป็นส่วนที่สำคัญ เพราะจะเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการยอมรับและความร่วมมือของคนในชุมชน โดยเฉพาะการรณรงค์การประชาชนตระหนักถึงปัญหาและให้ความร่วมมือกับท้องถิ่นในการจัดการมูลฝอยให้เป็นระเบียบและมีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งที่ท้องถิ่นควรจะต้องให้ความสำคัญและกำหนดเป็นนโยบายข้อหนึ่งของท้องถิ่น โดยมีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในรูปแบบที่แตกต่างกัน จะต้องมีการพิจารณาประเด็น เนื้อหาและสื่อที่จะใช้ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ช่วงเวลาที่เหมาะสมที่จะนำสื่อที่มีอยู่ออกมาใช้และวิธีการที่จะกระตุ้นให้ประชาชนสนใจรับทราบและปฏิบัติตาม ทั้งนี้เน้นในสิ่งที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมช่วยเหลือ รวมถึงควรมีการประสานงานขอความร่วมมือกับองค์กรเอกชน ตลอดจนผู้นำชุมชนเพื่อเข้าร่วมในโครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์

จากแนวคิดการจัดการขยะมูลฝอย ที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ในการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันได้รับความสนใจและร่วมมือจากหลายหน่วยงาน และภาคีเครือข่าย ที่เกี่ยวข้อง เป็นอย่างมาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางและทิศทางการดำเนินงาน ซึ่งในปัจจุบันทุกหน่วยงานได้เล็งเห็นถึงปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยที่กำลังจะเป็น

ปัญหาใหญ่ในระดับประเทศเพราะเกิดจากการที่สังคม มองว่า ขยะเป็นสิ่งที่ รัฐต้องรับผิดชอบในการจัดการและไม่ใช่หน้าที่ของประชาชนที่ต้องจัดการด้วยตนเอง เพราะขยะเป็นสิ่งที่เกิดจากตัวบุคคล แต่ด้วยความที่ นโยบายที่ผ่านมา เน้นการให้บริการประชาชน ได้รับผลประโยชน์สูงสุด จึงทำให้ทุกคนนั้นเกิดความรับผิดชอบในขยะที่ตนสร้างขึ้นน้อย จึงเกิดเป็นภาระของรัฐในการสรรหาวิธีการที่ ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักในการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางในระดับครัวเรือน เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยให้ลดลง และในแต่ละพื้นที่ที่มีบริบทแตกต่างกัน การจัดการขยะมูลฝอยอาจแตกต่างกัน ไป เพื่อให้สอดคล้องกับ วิถีชีวิตประจำวันของประชาชนเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ในการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอย ไม่ว่าจะหน่วยงานหลัก หรือในระดับท้องถิ่นก็ตาม ต่างมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการให้ความร่วมมือ ในกระบวนการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่ การวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล เพื่อให้ประชาชนรู้สึกถึงการมีความรับผิดชอบสังคมร่วมกัน

สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้

1. ประวัติความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้

องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ ตั้งอยู่ในตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม เดิมมีฐานะเป็นสภาตำบลเหล่าดอกไม้ และได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2540 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2540

1.1 ที่ตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ ตั้งอยู่เลขที่-หมู่ที่ 7 ตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดมหาสารคาม อยู่ห่างจากจังหวัดมหาสารคาม ประมาณ กิโลเมตร อยู่ห่างจากอำเภอชื่นชมประมาณ 5 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 31.157 ตารางกิโลเมตร

1.2อาณาเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ดังนี้

ทิศเหนือ เขตติดต่อกับตำบลชื่นชม อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันออก เขตติดต่อกับตำบลโนนสูง อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศใต้เขตติดต่อกับตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืนจังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันตก เขตติดต่อกับตำบลหนองกุง อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

1.3 เขตการปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ มีหมู่บ้านที่อยู่ในตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 11 หมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนครัวเรือนประชากรและประเภทของครัวเรือนที่ขอรับบริการและไม่รับบริการ

หมู่ ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร			จำนวน ครัวเรือน	ลักษณะการขอรับบริการ	
		ชาย	หญิง	รวม		ครัวเรือนที่ ใช้บริการถึง ขณะนี้	ครัวเรือนที่ไม่ใช้ บริการถึงขณะนี้
1	บ้านนาค้ำน้อย	244	224	468	115	61	54
2	บ้านส้มกบ	328	332	660	163	87	76
3	บ้านผักแว่น	174	176	350	86	49	37
4	บ้านผักแว่น	320	327	647	195	130	65
5	บ้านกระบาก	265	265	530	145	84	61
6	บ้านหนองคู	187	219	406	95	71	24
7	บ้านกระบาก	389	402	791	196	130	66
8	บ้านเหล่าดอกไม้	417	409	826	212	126	86
9	บ้านเหล่าดอกไม้	335	351	686	167	107	60
10	บ้านกระบาก	257	281	538	164	90	73
11	บ้านผักแว่น	188	212	400	103	63	40
	รวม	3,104	3,198	6,302	1,641	998	642

2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

2.1 การคมนาคม

ในการเดินทางภายในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดงไม้ นั้นใช้การคมนาคมทางบกทางเดียว โดยมีถนนลาดยาง 2 สาย คือ ถนนหมายเลข 2268 (เชียงยืน-คำใหญ่) และจากสี่แยกบ้านกระบก-ทางไปอำเภอขามเฒ่า ส่วนถนนที่เชื่อมหมู่บ้านนั้น ส่วนใหญ่เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก ถนนดินลูกรัง และถนนลาดยาง

2.2 การไฟฟ้า

ตำบลเหล่าดงไม้ มีการใช้ไฟฟ้าทุกครัวเรือน ทั้ง 11 หมู่บ้าน

2.3 การประปา

มีระบบประปาครบทั้ง 11 หมู่บ้าน และมีจำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปาทั้งสิ้นจำนวน 1,595 ครัวเรือนอีก 45 ครัวเรือน ใช้ระบบน้ำบาดาลใต้ดิน

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.1 ป่าไม้

พื้นที่ตำบลเหล่าดงไม้ มีป่าโคกข่าว เป็นป่าอนุรักษ์ ซึ่งอยู่ทางด้านทิศเหนือขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดงไม้ มีพื้นที่ติดต่อเขต หมู่บ้าน หมู่ที่ 1,2,3, และ 4

3.2 ที่ดิน

ขนาดพื้นที่ใช้สอย

- ที่ดินทำนา	จำนวน 12,520	ไร่
- ที่ดินทำสวน	จำนวน -	ไร่
- ที่ดินทำไร่	จำนวน 4,098	ไร่
- ที่ดินสำหรับเลี้ยงสัตว์	จำนวน 480	ไร่
- ที่ดินสำหรับอยู่อาศัย	จำนวน 2,099	ไร่
- ที่ดินสาธารณะประโยชน์	จำนวน 263	ไร่
- ที่พื้นน้ำ คลอง บึง ถนน	จำนวน 13	ไร่

3.3 แหล่งน้ำ (แสดงแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นสามารถใช้งานได้)

ตารางที่ 2 ข้อมูลแหล่งน้ำในตำบลเหล่าดอกไม้

ชื่อหมู่บ้าน	แหล่งน้ำธรรมชาติ		แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเอง			
	ลำน้ำ, ลำห้วย	บึงหนอง	ฝาย	บ่อน้ำ ตื้น	บ่อน้ำ บาดาล	บ่อน้ำ อื่นๆ
นาคำน้อย หมู่ที่ 1	1	1	-	-	3	-
สัมภ หมู่ที่ 2	1	2	-	2	6	-
ฝักแวง หมู่ที่ 3	1	-	-	-	2	-
ฝักแวง หมู่ที่ 4	1	1	2	-	6	-
กระบาก หมู่ที่ 5	1	1	5	3	2	-
หนองคู หมู่ที่ 6	1	1	2	2	3	-
กระบาก หมู่ที่ 7	1	1	-	2	3	-
เหล่าดอกไม้ หมู่ที่ 8	1	1	4	-	3	-
เหล่าดอกไม้ หมู่ที่ 9	1	2	-	4	5	-
กระบาก หมู่ที่ 10	1	-	-	1	2	-
ฝักแวง หมู่ที่ 11	1	2	-	-	1	-
รวม	11	12	13	14	34	

4. ด้านเศรษฐกิจ

4.1 การเกษตร

พื้นที่การเกษตรกรขึ้นทะเบียน จำนวน 9,957.75 ไร่

- ข้าวนาปี จำนวน 9,680.00 ไร่
- ข้าวโพด จำนวน - ไร่
- มันสำปะหลัง จำนวน 277.75 ไร่

4.2 การพาณิชย์กรรมและการบริการ

ประเภทและจำนวนสถานประกอบการด้านพาณิชย์กรรมและการบริการ
มีดังนี้

4.2.1 สถานประกอบการด้านพาณิชย์กรรม

1) สถานีบริการน้ำมัน	6	แห่ง
2) ตลาดสด	2	แห่ง
3) ร้านขายของชำ	61	แห่ง
4.2.2 สถานประกอบการด้านบริการ		
1) ธนาคาร	-	แห่ง
2) ร้านเสริมสวย, แต่งผม	2	แห่ง
3) ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า	1	แห่ง
4) ร้านซ่อมจักรยานยนต์/รถยนต์	12	แห่ง
5) ร้านขายอาหาร	7	แห่ง
6) ห้องพัก	4	แห่ง
7) โรงแรมขนาดเล็ก	2	แห่ง
4.2.3 โรงงานอุตสาหกรรม(ขนาดเล็ก)	1	แห่ง
4.2.4 โรงเรียนตำรวจ(ขนาดเล็ก)	31	แห่ง

5. ด้านสังคม

5.1 การศึกษา

สถานศึกษาที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านกระบาก โรงเรียนบ้านฝักแฉ่น โรงเรียนบ้านส้มกบ 3 มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 4 แห่ง มีรายละเอียดจำนวนนักเรียนและครูในแต่ละโรงเรียน ดังนี้

ตารางที่ 3 ข้อมูลสถานศึกษาในเขตพื้นที่ตำบลเหล่าดอกไม้

ชื่อสถานศึกษา	จำนวนนักเรียน (รวมชายและหญิง)			รวม
	อนุบาล(คน)	ป.1-ป.6(คน)	ม.1-ม.3(คน)	
โรงเรียนกระบากวิทยาการ	42	144	73	259
โรงเรียนบ้านฝักแฉ่น	12	52	-	64
โรงเรียนบ้านส้มกบ	35	58	-	93
รวม	89	254	73	416

ตารางที่ 4 ข้อมูลจำนวนเด็กเล็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตตำบลเหล่าดอกไม้ จำนวน 4 แห่ง

ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวนครู/ผู้ดูแลเด็ก	จำนวนเด็กเล็ก	หมายเหตุ
บ้านส้มกบ	2	36	
บ้านฝักแฉ่น	2	33	
บ้านกระบาก	3	40	
บ้านเหล่าดอกไม้	3	36	
รวม	10	145	

(ข้อมูลวันที่ 10 พฤษภาคม 2557 ส่วนการศึกษา อบต.เหล่าดอกไม้)

6. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้

6.1 สภาพองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้

สภาพองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ หมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบ ร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
- 3) ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

6.2 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้

องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นและอาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่นายกมอบหมายได้ไม่เกินสองคนและอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การ

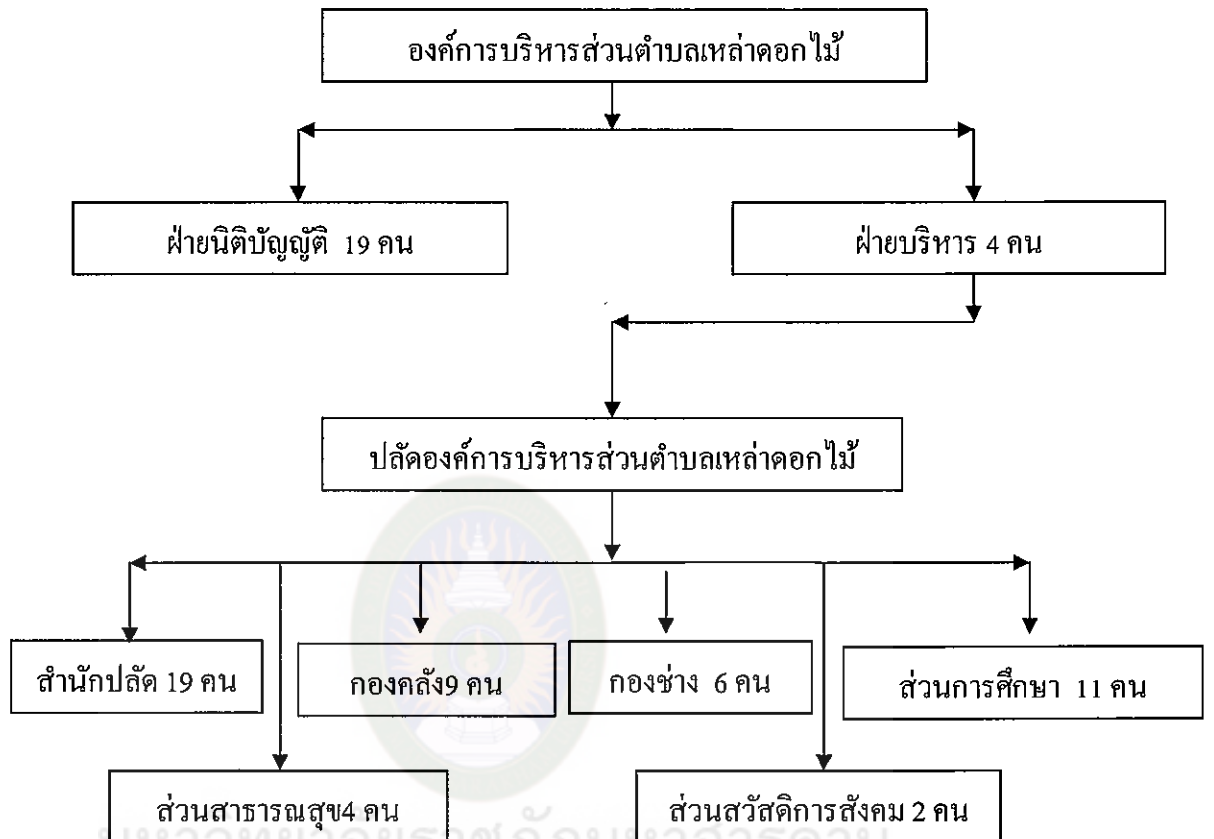
บริหารส่วนตำบล คนหนึ่ง ซึ่งมีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ซึ่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ
2. สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล
3. แต่งตั้งและถอดถอน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
4. วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
5. รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล
6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

6.3 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล รองจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายและมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

6.4 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถแยกได้ดังนี้

สำนักงานปลัด มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป งานสารบรรณ งานบริหารงานบุคคล งานเลือกตั้งและทะเบียนข้อมูล งานตรวจสอบภายใน งานนโยบายและแผน งานวิชาการ งานข้อมูลและประชาสัมพันธ์ งานงบประมาณ งานกฎหมายและคดี งานร้องเรียนร้องทุกข์และอุทธรณ์ งานข้อบัญญัติและระเบียบ และงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

กองคลัง มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานการเงิน งานรับเงินเบิกจ่ายเงิน งานจัดทำฎีกาจ่ายเงิน งานเก็บรักษาเงินงานการบัญชี งานทะเบียนควบคุมเบิกจ่าย งานงบประมาณการเงินและงบอุดหนุน งานแสดงฐานะงบการเงิน งานภาษีอากร ค่าธรรมเนียมและค่าเช่า งานพัฒนารายได้ งานควบคุม

กิจการค้าและค่าปรับงานทะเบียนควบคุมและเร่งรัดรายได้ งานทะเบียนทรัพย์สินและแผนที่
ภาษี งานพัสดุ งานทะเบียนเบิกจ่ายวัสดุครุภัณฑ์ และงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับ
มอบหมาย

กองช่าง มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานก่อสร้างและบูรณะถนน งานก่อสร้างสะพาน
เขื่อน ทดน้ำ งานข้อมูลก่อสร้าง งานออกแบบและควบคุมอาคาร งานประเมินราคา งานควบคุม
การก่อสร้างอาคารงานออกแบบและบริหารข้อมูล งานประสานสาธารณูปโภค งานประสาน
กิจการประปา งานไฟฟ้าสาธารณะ งานระบายน้ำและงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

ส่วนสวัสดิการสังคม มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคม งานสุสานและฌาปนกิจ งานพัฒนาชุมชน
งานสังคมสงเคราะห์ งานพิทักษ์สิทธิเด็กและสตรี งานส่งเสริมอาชีพและพัฒนาสตรีงานสนับสนุน
กิจกรรมของเด็กและสตรี

ส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษา งานพัฒนาการศึกษา งานศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กงานกิจการศาสนา งานส่งเสริมประเพณี งานกีฬาและวัฒนธรรม

ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อมงานส่งเสริม
สุขภาพและสาธารณสุขมูลฐาน งานรักษาความสะอาดและขนถ่ายสิ่งปฏิกูลงานกำจัดขยะมูล
ฝอยและน้ำเสีย งานควบคุมมลพิษ งานระบาดวิทยา งานโรคเอดส์งานป้องกันควบคุม
โรคติดต่อ งานสัตว์แพทย์งานอื่นๆที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมายตามที่กฎหมายกำหนดหรือ
ตามที่นายองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้

เดิม ประชาชนในพื้นที่ตำบลเหล่าดอกไม้ มีวิธีการจัดการขยะมูลฝอยด้วยตนเอง เช่น
การเผา การนำไปทิ้งที่หัวไร่ปลายนา การฝังกลบ เป็นต้น เนื่องมาจากปริมาณขยะมูลฝอยใน
สมัยก่อนอาจมีปริมาณที่ไม่มาก และสามารถจัดการในระดับครัวเรือนได้ด้วยตนเอง จนกระทั่ง
ในปี พ.ศ. 2551 ได้มีการขยายชุมชนมากขึ้น ประกอบทั้งมีการจัดตั้งโรงงานขอนแก่นแหวน
สาขาเชียงยืน ขึ้นในพื้นที่ ตำบลเหล่าดอกไม้ และสิ่งที่ตามมาคือการเกิดตลาดอาหาร ร้านค้า
จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่เป็นบ่อเกิดของขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น ตามภาวะความทันสมัยของเทคโนโลยี

ไม่มีการประกอบอาหารเองเหมือนสมัยก่อน เกิดปัญหา ถุงพลาสติก เศษอาหาร เกิดปัญหา
มลภาวะจากการเผาขยะมูลฝอย น้ำเสียเป็นต้น

1. การจัดการขยะมูลฝอยโดยใช้รถขนขยะ

จากปัจจัยดังกล่าว จึงส่งผลให้ เกิดนโยบายผู้บริหารในขณะนั้น ที่ต้องการการจัดการ
ขยะมูลฝอย โดยเล็งเห็นถึงความเดือดร้อนประชาชนเป็นหลัก จัดทำข้อบัญญัติตำบล เรื่องการ
กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล พ.ศ. 2552 โดยกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม การให้บริการ ถึงละ
10 บาท หากครัวเรือนใดต้องการเพิ่ม ต้องเพิ่มถึง และชำระเพิ่มอีก ถึงละ 10 บาท จากแนวคิด
ดังกล่าวของผู้บริหาร จึงทำการออกสำรวจความต้องการประชาชนในการใช้บริการ ตั้งแต่ปี
2552 จนถึงปัจจุบัน มีผู้ใช้บริการจำนวนทั้งสิ้น 998 ครัวเรือน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ
ดังนี้

1.1 จัดทำเวทีประชาคม เพื่อ สำรวจความคิดเห็น และความต้องการของประชาชน
เพื่อนำไปสู่การวางแผนในการตั้งงบประมาณประจำปี

1.2 ตั้งงบประมาณรองรับภารกิจด้านการ จัดการขยะมูลฝอย ในงบประมาณ
รายจ่ายประจำปี

1.3 จัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันกับ เทศบาล
ตำบลเชียงยืนเพื่อนำขยะมูลฝอยไปกำจัด โดยต้องเสียอัตราค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดไว้ และ
มีข้อตกลงร่วมกัน ในการปฏิบัติให้เป็นไป ตามบันทึกข้อตกลง ร่วมกัน

1.4 จัดซื้อรถขยะขนาดบรรจุ 11.469 ลูกบาศก์เมตร แบบเปิดข้างจำนวน 1 คัน

1.5 จัดซื้อ ภาชนะสำหรับใส่ขยะมูลฝอย เป็นลักษณะ ถังยางพาราสีดำ แบบฝาเปิด

1.6 สรรหาพนักงานขับรถ จำนวน 1 คน พนักงานประจำรถขยะมูลฝอยจำนวน
3 คน

1.7 สรรหาพนักงานจัดเก็บอัตราค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยเป็นประจำทุกเดือน
จำนวน 1 คน

1.8 เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ รับลงทะเบียนผู้ขอใช้บริการถังขยะ พร้อมทั้งเตรียม
เอกสารแบบพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง

1.9 จัดตารางการออกให้บริการจัดเก็บ หมุนเวียนไปตามหมู่บ้านให้ทั่วถึง

ตารางที่ 5 ตารางแสดงเส้นทางการเดินรถเก็บขยะมูลฝอย

วัน	เวลา	หมู่บ้าน
วันจันทร์	04.30 เป็นต้นไปจนแล้วเสร็จ	หมู่ที่ 1 บ้านนาคำน้อย หมู่ที่ 2 บ้านส้มกบ
วันอังคาร วันพุธ	04.30 เป็นต้นไปจนแล้วเสร็จ	หมู่ที่ 3 บ้านผักแว่น หมู่ที่ 4 บ้านผักแว่น หมู่ที่ 11 บ้านผักแว่น
วันพฤหัสบดี วันศุกร์	04.30 เป็นต้นไปจนแล้วเสร็จ	หมู่ที่ 5 บ้านกระบาก หมู่ที่ 7 บ้านกระบาก หมู่ที่ 10 บ้านกระบาก
วันเสาร์ วันอาทิตย์	04.30 เป็นต้นไปจนแล้วเสร็จ	หมู่ที่ 8 บ้านเหล่าดอกไม้ หมู่ที่ 9 บ้านเหล่าดอกไม้ หมู่ที่ 6 บ้านหนองคู

(ข้อมูลจาก ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้)

จากการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้จนถึงปัจจุบัน ปรากฏว่า ปริมาณขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกวัน โดยเฉพาะฤดูฝน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้ด้วยตนเอง เหมือน ฤดูกาลอื่น ที่ใบไม้แห้งหรือ ต้นไม้ จะกำจัดได้ด้วยตนเอง แต่ฤดูฝนจะนำมาทิ้งที่ถังขยะส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยมีน้ำหนักเพิ่มมากขึ้น และส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการจ้างเหมาทิ้งขยะเพิ่มขึ้นเป็นประจำทุกปี เปรียบเทียบได้จากสถิติจาก กองคลัง ด้านภาระค่าใช้จ่าย แต่ในทางกลับกันรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมก็มีได้ เพิ่มขึ้นตาม น้ำหนัก จึงส่งผลให้ รายได้จากการจัดเก็บ ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายด้านการจัดการขยะมูลฝอย แสดงได้จาก ตารางเปรียบเทียบ ดังนี้

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบปริมาณขยะมูลฝอยค่าใช้จ่าย และรายรับ ในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่ปี 2552-2556 องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

ปี พ.ศ.	ปริมาณขยะมูลฝอย (ตัน)	อัตราค่ากำจัด (บาท/ตัน)	ค่าใช้จ่าย			รายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียม (บาท)
			ค่าจ้างเหมาทิ้งขยะมูลฝอย (บาท)	ค่าจ้างบุคลากร/น้ำมันเชื้อเพลิง (บาท)	รวม (บาท)	
2552	312.36	300	93,708	248,952.56	342,660.56	69,840
2553	369.57	300	110,870	296,872.32	407,742.32	75,010
2554	425.58	300	127,674	302,952.74	430,626.74	90,720
2555	503.52	300	151,059	452,936.23	603,995.23	111,000
2556	525.63	600	315,378	485,952.87	801,303.87	119,760
รวม			798,689	1,787,666.72	2,586,328.72	466,300

(ข้อมูลจาก รายงานสถานการณ์ การคลัง กองคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้)

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า นอกจากปัญหาขยะมูลฝอยที่กำลังเพิ่มขึ้นเป็นประจำทุกวัน ทุกปี นั้น ยังมีปัญหาด้านภาระค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งมีค่าใช้จ่ายที่สูงมากในแต่ละปี เห็นได้ว่า ในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ ที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน นั้น มิได้แก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยตามนโยบายของผู้บริหารได้ทั่วถึง นอกจากเรื่องค่าใช้จ่ายแล้ว ยังมีข้อร้องเรียน เรื่อง ขยะล้นถัง การจัดเก็บไม่ทั่วถึง เนื่องจากการขยายตัวของครัวเรือนที่แออัดยิ่งขึ้น ขยะส่งกลิ่นเหม็นรบกวนผู้ไม่ใช้บริการ ปัญหามลภาวะน้ำเสีย เป็นต้น

2. การจัดการขยะมูลฝอยโดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัจจุบัน ผู้บริหารจึงได้เล็งเห็นความสำคัญ ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยสำหรับผู้ให้บริการ และการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างผู้ให้บริการ และผู้ไม่ใช้บริการ ถึงวิธีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี โดยมีการตั้งงบประมาณในข้อบัญญัติตำบลประจำปี 2557 (ข้อบัญญัติตำบล : 2557: 28) ในการจัดทำโครงการเพื่อส่งเสริม ดังนี้

- 2.1. ธนาคารขยะ นำร่องโดย กลุ่มเด็กนักเรียนใน โรงเรียน
- 2.2. การจัดฝึกรวมกลุ่ม แคนนำ หมูบ้าน ในการจัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากเศษอาหาร
- 2.3. โครงการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี
- 2.4. มีการส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ในกิจกรรมและโครงการ อปต.เคลื่อนที่เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงแนวทางการจัดการขยะในระดับครัวเรือนอย่างถูกวิธี

3. การจัดการขยะมูลฝอยโดย เข้าเป็นภาคีเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น

จากการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ในรูปแบบโครงการ และการประชาสัมพันธ์ การฝึกอบรม ต่างๆ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเองแล้ว ยังได้มี โอกาสเข้าร่วมเป็นภาคีกับหน่วยงานอื่น เพื่อเป็นการสร้างศักยภาพให้กับ ตำบล และชุมชน มากยิ่งขึ้น

3.1 เทศบาลตำบลเชียงยืน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับกำจัดขยะมูลฝอย ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันในการ นำขยะไปกำจัด โดย องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ จะต้องมีการ ลดปริมาณขยะมูลฝอย ให้ได้ ในปี 2556 ร้อยละ 10 ปี 2557 ร้อยละ 20 ปี 2558 ร้อยละ 30 และให้นำหลัก 3R มาใช้

3.1.1 Reduce การลดการใช้ การบริโภคที่ไม่จำเป็นลง

3.1.2 Reuse การนำกลับมาใช้ซ้ำ

3.1.3 Recycle การนำกลับมาใช้ใหม่

3.2 หน่วยงาน ปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีการเข้ามีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ชุมชน เกิดจิตสำนึกรักบ้านเกิด ในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลัก คนอยู่ได้ป่าอยู่รอด มีจุดเริ่มต้น จากการค้นหาแกนนำหมู่บ้าน เพื่อส่งเสริมให้ กลุ่มคนเหล่านั้น เกิดความเข้มแข็ง เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ แล้วนำไปขยายต่อให้กับ คนในหมู่บ้าน ต่อไป

3.3 เครือข่ายฮักแพงเบิ่งเงงคนสารคาม ซึ่งได้รับทุนในการจัดทำงานวิจัยของ สสส. และ สกว. ในการจัดทำ เรื่องเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดมหาสารคาม จึงเป็นหน่วยงานที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม ในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในตำบล

นำร่อง จำนวน 23 ตำบล ซึ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ เป็นอีกตำบลหนึ่งที่ได้รับ การเข้ามาส่งเสริมร่วมกัน

3.4 สำนักงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จังหวัดมหาสารคาม ถือว่าเป็นหน่วยงานหลัก ในการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ จะเข้าดูแลในเรื่องของการให้ความรู้ ในด้าน วิทยากร ประชาชน ในหมู่บ้าน เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย ชนาคาขยะ การจัดทำปุ๋ยหมัก ชีวภาพ เป็นต้น

จึงเห็นได้ว่า นอกจากการจัดการขยะมูลฝอยที่องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ได้จัดการเองแล้ว ยังมีภาคีเครือข่าย เข้ามาหนุนเสริมกิจกรรม โครงการในด้านการจัดการขยะมูลฝอยในตำบล เพื่อหนุนเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการด้วยตนเองมากที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นงลักษณ์ ทุงจันทร์ (2549 : 92-95) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินการ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการ ขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปาน กลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านแล้ว เรียงลำดับการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมจากสูงไป หนาดำรงนี้ ด้านการประเมินผลการจัดการขยะ ด้านการวางแผน และด้านการดำเนินงานจัดการ ขยะ พิจารณาเป็นประเด็น พบว่า เรื่องงบประมาณ เป็นประเด็นต่ำสุด

การเปรียบเทียบระดับการศึกษาของผู้บริหารและผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการขยะ พบว่า ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบที่จบการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะ ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน การ เปรียบเทียบขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า อบต.ขนาดเล็ก และใหญ่ มีการดำเนินการ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด มหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันและยังมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย พบว่า ร้อย ละ 65.66 ของผู้ให้ข้อเสนอแนะไม่ช่วยกับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมไปดำเนินการจัดการขยะ ร้อยละ 48.44 เห็นว่างบประมาณที่ไม่เพียงพอเนื่องจากถูกนำไปพัฒนาในด้านอื่นที่มากกว่า ร้อยละ 29.69 เห็นว่าในอนาคตต้องดำเนินการจัดเก็บขยะตามหมู่บ้านและจัดหาพื้นที่ในการ กำจัดขยะของชุมชน

ยงยุทธ เกื่อนกลาง (2550 : 135- 138) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชนโดยกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจตำบล โตนด อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน แกนนำสาธารณสุขประจำครอบครัวมีความตระหนักในการจัดการขยะชุมชน อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 44.8 ค่าเฉลี่ยของการรับรู้เท่ากับ 99.5 มีความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการจัดการขยะชุมชนอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 53.4 ค่าเฉลี่ยของการรับรู้เท่ากับ 55.9 และมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชนอยู่ในระดับบางครั้ง ร้อยละ 70.7 ค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชนเท่ากับ 31.1 เนื่องจากองค์ประกอบรองส่วนท้องถิ่นขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการรณรงค์ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชน และขาดการนำนโยบายแปลงสู่การปฏิบัติ หลังการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน ในขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบทุกขั้นตอน ผู้เข้าร่วมกระบวนการพัฒนารูปแบบเกิดการพัฒนาภาวะผู้นำมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้ทักษะ กระบวนการจัดการขยะ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน ประกอบด้วย ความร่วมมือของสถาบันในชุมชน 4 องค์การหลัก ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการออกข้อกำหนดเหตุรำคาญของสถานประกอบการ นโยบายการจัดการขยะ และสนับสนุนงบประมาณในการจัดการฝึกอบรม วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการขยะชุมชน โดยได้รับความร่วมมือจากวัด โรงเรียน คริวเรือน ในการรับนโยบายเพื่อไปปฏิบัติเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย ร่วมอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งอย่างต่อเนื่อง

หนึ่งฤทัย ตั้งขจี้น (2550 : 99-100) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยตามโครงการขยะมูลฝอยแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับน้อย ส่วนด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุปัญหา ด้านค่านิยมงานและด้านรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมระดับปานกลาง ส่วนผลการศึกษาวเคราะห์ความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการขยะแลกไข่ระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วม พบว่าไม่มีความแตกต่าง นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนจากการทดสอบทางสถิติโดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ 0.05 พบว่าปัจจัย 3 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยของเทศบาล ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการคัดแยกมูลฝอยความเชื่อมั่นของประชาชนต่อผู้นำท้องถิ่นและพนักงานเทศบาล และความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย

สมศักดิ์ วงศ์ศิริวิมล (2550 : 68-70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ ร้านค้าในชุมชน ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนได้แก่ ปัญหาขยะมูลฝอยล้นถังและขยะมูลฝอยตกค้าง และบริเวณจุดทิ้งขยะมูลฝอยมีสภาพสกปรกและมีกลิ่นเหม็นรบกวน สาเหตุของปัญหา คือการที่ชุมชนไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง สำหรับการดำเนินการผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชน ได้คัดเลือกกิจกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยคัดแยกเป็นขยะมูลฝอยขายได้และขายไม่ได้ มาดำเนินการในหมู่ 1 ใช้ระยะเวลา 30 วัน รวมถึงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอย และจากประเมินผลความสำเร็จพบว่าขยะมูลฝอยในพื้นที่ลดลง ทำให้สามารถลดปัญหาขยะมูลฝอยล้นถังและขยะมูลฝอยตกค้างลงได้ นอกจากนี้ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชน มีรายได้ จากการขายขยะมูลฝอย การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ยุทธศาสตร์การคัดแยกขยะมูลฝอยของชุมชนที่ใช้แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการร้านค้า ในชุมชนผ่านทางวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้

ลำอานงค์ นันทะแสง (2551 : 72-75) วิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะ 4 ด้าน คือ ด้านการทิ้งขยะมูลฝอย ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งที่เกิด ด้านการเก็บรวบรวมการขนส่ง และด้านการกำจัดขั้นต้นสุดท้าย

อรนุช กิจประเสริฐ (2551 : 72-73) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองหนองคาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองหนองคาย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านการจัดองค์การ ด้านการวางแผน ด้านเทคโนโลยี ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร โดยแยกตามความคิดเห็นของคณะกรรมการของชุมชนจำแนกตามที่อยู่อาศัยตามเขตเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาล โดยรวมแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3 ด้าน คือ ด้านการจัดองค์การ ด้านการจัดบุคลากร ด้านเทคโนโลยี ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินงานจัดการมูลฝอยของเทศบาล ได้แก่ ควรให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน ควรมีการกำหนดแผนให้ชัดเจน ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการองค์การ ควรมีการจัดฝึกอบรมให้กับพนักงานให้มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ และไม่ควรถัดเก็บค่าธรรมเนียมการจัดเก็บขยะ

แสวงทิพย์ เลิศคำ (2553 : 86-90) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการขยะของเทศบาลตำบลหนองหล่ม อำเภอคอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า การจัดการขยะของเทศบาลตำบลหนองหล่ม โดยภาพรวมประชาชนในพื้นที่เห็นว่ามีจัดการในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านบุคลากรและการจัดองค์กร รองลงมาได้แก่ ด้านงบประมาณ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านเทคโนโลยีวัสดุอุปกรณ์ รองลงมาได้แก่ ด้านการแปรสภาพและการกำจัด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านบุคลากรและการจัดองค์กร แนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลหนองหล่ม โดยภาพรวมประชาชนในพื้นที่เห็นว่าควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านเทคโนโลยีวัสดุอุปกรณ์ รองลงมาได้แก่ ด้านบุคลากรและการจัดองค์กร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการให้บริการ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างแนวทางในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลหนองหล่ม ตามแนวคิดของประชาชน และผู้บริหารเทศบาล พบว่า ประชาชน และผู้บริหารเทศบาลมีแนวทางในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลหนองหล่มแตกต่างกัน

เรืองศักดิ์ สุทธิรักษ์ (2553 : 57-58) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด อำเภอจันหาร จังหวัดร้อยเอ็ด 4 ด้าน คือ ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ด้านการรักษาความสะอาดและด้านการกำจัดขยะมูลฝอย เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน โดยจำแนกตามขนาดของหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ในด้านการรักษาความสะอาดรองลงมา ด้านการเก็บรวบรวม ด้านการลดปริมาณ และสุดท้ายด้านการกำจัดขยะ โดยหมู่บ้านขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมขยะ แตกต่างจากหมู่บ้านขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนหมู่บ้านขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยดีกว่าหมู่บ้านขนาดเล็ก

ทศพร สืบแสง (2553 : 62-64) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนตองเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยทำการศึกษาออกเป็นรายด้าน 5 ด้าน คือการมีส่วนร่วมในการวางแผน, การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม, การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย, การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากขยะมูลฝอย และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และด้านการติดตามประเมินผล และผลในการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชน คือ ประชาชนในชุมชนเกิดความรักความสามัคคีในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ทำให้ปริมาณขยะภายในชุมชนลดลง เกิดสภาวะสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนดีขึ้น ประชาชนในชุมชนรู้คุณค่าของขยะมากขึ้นและประชาชนมีข้อเสนอแนะด้านนโยบายและการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้กับประชาชนเพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี

วิเศษ ทองทั่ว (2553 : 67-71) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการขยะในเขตชุมชนเทศบาลตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการขยะ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการกำจัดมูลฝอย ด้านการเก็บขนขยะมูลฝอย และด้านการรวบรวมขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่าง ที่มี เพศ อายุ อาชีพ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาพบว่า ควรจัดพื้นที่สำหรับการทิ้งขยะให้เป็นสัดส่วนเพื่อป้องกันการรื้อเรียน และควรจัดหาภาชนะที่ใช้ในการแยกขยะให้มีความชัดเจน และที่สำคัญควรมีการสร้างจิตสำนึกในการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับต้นทางเพื่อให้มีการใช้งบประมาณด้านการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุ้มค่าที่สุด

สุพัศรา โพธิ์แทน (2553 : 116-121) ได้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการขยะ ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการขยะในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อ

การจัดการขยะในเขตเทศบาล โดยรวมและจำแนกตามรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า และหลักนิติธรรม ประชากรส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง ประชาชนที่มีเพศ การศึกษา และอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการขยะ ไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการขยะ โดยรวมทุกด้านแตกต่างกัน

ชาติ ประสมเพชร (2557 : 153-160) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยพบว่า ปัจจัยด้านเพศ อาชีพ ระดับการศึกษา เจตคติ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ส่งผลต่อการพฤติกรรมการจัดการขยะเพราะ ปัจจัยส่วนบุคคล ที่แตกต่างกันส่งผลให้มีพฤติกรรมแตกต่างกันและพบว่าการสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ผ่านการจัดทำกิจกรรมต่างๆ เช่นการระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปสู่การพัฒนาการใช้รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และผลการวิจัยพบว่า การใช้รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี พบว่า ปัจจัยด้านเจตคติ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยก่อนทดลองและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการทบทวนทฤษฎีและแนวคิด ทำให้ได้มาซึ่งตัวแปรในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ตามตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 7 ทบทวนทฤษฎีและแนวคิดที่ได้มาซึ่งตัวแปรในการการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคามด้านการวางแผน

ตัวแปรตาม	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผู้วิจัย	สรุปประเด็น	ปีที่ทำงานวิจัย
ด้านการวางแผน	1. การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดมหาสารคาม	นงลักษณ์ พงษ์จันทร์	องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการวางแผนในการจัดการขยะอย่างจริงจัง ผู้บริหารมุ่งจัดทำงานโครงการพื้นฐานเป็นหลักองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มีศักยภาพในการดึงความร่วมมือจากชุมชนอย่างจริงจัง	2549
	2. การดำเนินการจัดการมูลฝอยของเทศบาลเมืองหนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย	อรนุช กิจประเสริฐ	การดำเนินงานจัดการมูลฝอยของเทศบาลเมืองหนองคาย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนควรมีให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน	2551

ตัวแปรตาม	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผู้วิจัย	สรุปประเด็น	ปีที่ทำงานวิจัย
	3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาเฉพาะชุมชนสองแ่งเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม	ทศพร สืบแสง	การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง รองจากการดำเนินกิจกรรมและด้านการติดตามประเมินผล และการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่างๆ ส่งผลให้ชุมชนเกิดความรัก สามัคคี และสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2553
	4. รูปแบบการดำเนินขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้านจันทบุรีบ้านจังหวัดอุตรธานี	ชาติ ประสมเพชร	รูปแบบการดำเนินขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุตรธานี ผู้วิจัยค้นพบแบบการมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญมาระดมความคิดเห็นวางแผนงาน ร่วมกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงในเชิงพื้นที่ พบว่า การบ่งชี้เจตคติ บ่งชี้ด้านการมีส่วนร่วม และพฤติกรรมการจัดการขยะ ก่อนทดลองและหลังทดลอง แตกต่างกัน โดยหลังทดลองมีค่ามากกว่าก่อนทดลอง	2557

ตารางที่ 8 ทบทวนทฤษฎีและแนวคิดที่ได้มาซึ่งตัวแปรในการการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคามด้านการดำเนินงาน

ตัวแปรตาม	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผู้วิจัย	สรุปประเด็น	ปีทำการวิจัย
ด้านการดำเนินงาน	การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน โดยกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจตำบล โตนด อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา	ยงยุทธ เลื่อนกลาง	การมีส่วนร่วมของประชาชน มีน้อยมาก เนื่องจาก ขาดการประชาสัมพันธ์ รมแรงค้ำให้ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างจริงจังเช่น การจัดทำโครงการรองรับ การคัดแยกขยะมูลฝอย อบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	2550
	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย ตามโครงการขยะมูลฝอยแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา	หนึ่งฤทัย สังข์เงิน	กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมระดับน้อย แต่ด้านการดำเนินงานและรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า การรับรู้ข่าวสาร การคัดแยกขยะ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ และด้านการคัดแยกขยะ ส่งผลต่อความสัมพันธกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยก	2550

ตัวแปรตาม	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผู้วิจัย	สรุปประเด็น	ปีที่ทำงานวิจัย
	<p>ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด</p>	<p>เรืองศักดิ์ สุทธิรักษ์</p>	<p>ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยประชาชนมีความเห็นอยู่ในระดับมาก ในด้านการดำเนินการ 4 ด้าน คือด้านการรักษาความสะอาด ด้านการเก็บรวบรวมด้านการลดปริมาณ และด้านการกำจัดขยะมูลฝอยเรียงตามลำดับและประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่มีความคิดเห็นดีกว่าและแตกต่างกันกับหมู่บ้านขนาดเล็ก</p>	2553
	<p>การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาเฉพาะชุมชนสองเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม</p>	<p>ทศพร สืบแสง</p>	<p>การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง รองด้านการติดตามประเมินผล และการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่างๆ ส่งผลให้ชุมชนเกิดความรัก สามัคคี และสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	2553

ตารางที่ ๑ ทบทวนทฤษฎีและแนวคิดที่ได้มาซึ่งตัวแปรในการการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดงไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคามด้านการติดตามและประเมินผล

ตัวแปรตาม	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผู้วิจัย	สรุปประเด็น	ปีที่ทำงานวิจัย
ด้านการติดตาม และประเมินผล	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาเฉพาะ ชุมชนต้องเหนือ เทศบาลเมือง มหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัด มหาสารคาม	ทศพร ตีบแสง	การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการ ติดตามประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง อาจ ให้มีการจัดทำตัวชี้วัดด้านการติดตามผลการ ดำเนินงานลักษณะเป็นตัวชี้วัดเพื่อทราบถึง การเกิดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานอย่าง เป็นรูปธรรมและ ส่งผลให้ชุมชนเกิดความ รัก สามัคคี และสามารถลดปริมาณขยะมูล ฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2553

ตัวแปรตาม	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผู้วิจัย	สรุปประเด็น	ปีที่ทางานวิจัย
	<p>การมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอมือเมือง จังหวัดหนองคาย</p>	<p>สุพัตรา โพธิ์แก่น</p>	<p>การมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอมือเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วม จำแนกรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อจัดการขยะไม่ต่างกัน แต่ ประชาชนที่มีอยู่ด้วยกันมีส่วนร่วม แตกต่างกัน สรุปได้ว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนวางแผน การดำเนินการ จนถึงขั้นตอนสุดท้าย คือ การติดตามประเมินผล</p>	<p>2555</p>

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม โดยมีวิธีการศึกษาเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือน หมู่ที่ 1 ถึงหมู่ที่ 11 ทุกครัวเรือน ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1,640 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ หัวหน้าครัวเรือน หมู่ที่ 1 ถึง หมู่ที่ 11 ทุกครัวเรือน ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยวิธีของ ทาโร่ ยามาเน่ (ไพศาล วรรคำ, 2555 : 101) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างให้มีความคลาดเคลื่อน .05 ซึ่งการคำนวณจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 322 ครัวเรือน จากจำนวน 1,640 ครัวเรือน โดยการใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = จำนวนตัวอย่างหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนทั้งหมด

e = ค่าความเชื่อมั่นของความผิดพลาดที่ยอมรับได้
ระดับความเชื่อมั่น 95% สัดส่วนความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 แทนค่าในสูตร ขนาดตัวอย่าง

$$n = \frac{1,640}{1 + 1,640 (0.05)^2} = 321.56$$

$$n = 322$$

ตารางที่ 10 จำนวนครัวเรือนกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา

ลักษณะผู้ใช้บริการ	จำนวนประชากร (ครัวเรือน)	กลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)
1. ผู้ขอรับบริการถึงขยะมูลฝอย	998	196
2. ผู้ไม่ขอรับบริการถึงขยะมูลฝอย	642	126
รวม	1,640	322

1.3 จากตารางที่ 10 เป็นการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากมีครัวเรือนที่ขอรับบริการและไม่ขอรับบริการในหมู่บ้าน ทั้ง 11หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าคอกไม่มีจำนวนมาก จึงใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยกำหนดให้แต่ละหมู่บ้านเป็นหน่วยของการวิจัย 1 หน่วย จากนั้นจัดสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้านเป็นเกณฑ์ ในการกำหนดสัดส่วน โดยเทียบบัญญัติไตรยางค์ ดังแสดงดังนี้

ตัวอย่าง วิธีการคำนวณหาสัดส่วนและกลุ่มตัวอย่าง หมู่ที่ 1

ตัวอย่าง วิธีการคำนวณหาสัดส่วนและกลุ่มตัวอย่างที่รับบริการ หมู่ที่ 1

$$\text{บ้านนาคำน้อย} = \frac{\text{จำนวนครัวเรือนที่รับบริการ} \times \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง}}{\text{จำนวนครัวเรือนทั้งหมด}}$$

$$= \frac{61 \times 322}{1,641}$$

$$= 11.97$$

$$= 12 \text{ ครัวเรือน}$$

ตัวอย่าง วิธีการคำนวณหาสัดส่วนและกลุ่มตัวอย่างที่ไม่รับบริการ หมู่ที่ 1

$$\begin{aligned} \text{บ้านนาคำน้อย} &= \frac{\text{จำนวนครัวเรือนที่ไม่รับบริการ} \times \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง}}{\text{จำนวนครัวเรือนทั้งหมด}} \\ &= \frac{54 \times 322}{1,641} \\ &= 10.59 \\ &= 11 \text{ ครัวเรือน} \end{aligned}$$

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	บ้าน	จำนวนประชากร		สัดส่วนและกลุ่มตัวอย่าง	
		ที่รับบริการ	ไม่รับบริการ	ที่รับบริการ	ไม่รับบริการ
1	นาคำน้อย	61	54	12	11
2	ส้มกบ	87	76	17	15
3	ฝักแว่น	49	37	10	7
4	ฝักแว่น	130	65	25	13
5	กระบาก	84	61	16	12
6	หนองคู	71	24	14	5
7	กระบาก	130	66	26	13
8	เหล่าดอกไม้	126	86	25	17
9	เหล่าดอกไม้	107	60	21	12
10	กระบาก	90	73	18	14
11	ฝักแว่น	63	40	12	7
	รวม	998	642	196	126

1.4 วิธีการสุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Random Sampling) ด้วยการจับสลากโดยนำจำนวนบ้านเลขที่แต่ละหมู่บ้านที่ใช้บริการ มารวมกันแล้วแยกเป็นหมู่ๆไว้ แล้วดำเนินการจับสลากแต่ละหมู่บ้านให้ได้ครบตามจำนวนในตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน จนครบ 322 ครั้วเรือน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ 3ด้าน ประกอบด้วย

2.1 ด้านการวางแผน

2.2 ด้านการดำเนินงาน

2.3 ด้านการติดตามและประเมินผล

ตอนที่3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม เป็นคำถามปลายเปิด

2.2 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเรื่องที่ต้องการค้นคว้าเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2.2 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของการศึกษากำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด และความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า แล้วนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

2.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.3.1 ร่างแบบสอบถามเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อเสนอแนะ

2.3.2 นำแบบสอบถาม มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบภาษา เนื้อหา และสถิติ และใช้ข้อเสนอแนะในการ

ปรับปรุงแก้ไข โดยมีผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม กับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ดังนี้

- 1) นายจรัส ชิดเอื้อง ตำแหน่ง นายกองต์การบริหารส่วนตำบล เหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
- 2) นางสาวพรทิพย์ สารปริง ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกัณฑ์วิชัย จังหวัดมหาสารคาม วุฒิการศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (กศ.ม.ไทยคดีศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
- 3) นายอเนก เตชะสุข ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกัณฑ์วิชัย จังหวัดมหาสารคาม วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.วัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ

โดยมีเกณฑ์ การให้คะแนน ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
- 1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา แล้วมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำจากนั้นนำกลับไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบก่อนนำไปใช้

2.2.3 เมื่อ ได้ร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้ค่า เท่ากับ 1 จึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลชื่นชม อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อ (Item-Total Correlation) ได้ความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.217 ถึง 0.730 (ภาคผนวก ก) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.805 (ภาคผนวก ก) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96)

2.3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้ง

2.3.5 จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลอีกครั้ง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ขอนหนังสือราชการจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามไปให้โดยตรงพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของการออกแบบสอบถามนี้

3.3 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา

3.4 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามพร้อมนำไปประมวลผล

4. การจัดการทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับที่ได้รับคืนมา

4.2 ตรวจสอบและให้คะแนนเป็นรายชื่อแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตรฐานส่วนประกอบค่าตรวจใ้หน้าหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

มีส่วนร่วมมากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
มีส่วนร่วมมาก	กำหนดให้	4	คะแนน
มีส่วนร่วมปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อยที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

4.3 จัดระบบประเภทของข้อมูล

4.4 วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 2 เพื่อหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.5 กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2546 : 162)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.6 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ด้วยการทดสอบ t-test (Independent Sample)

4.7 กรอกข้อมูลตอนที่ 3 วิเคราะห์ความถี่ และร้อยละ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้นำหลักสถิติมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

5.1.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการ IOC (ไพศาล วรคำ. 2556 : 269)

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

5.1.2 หาค่าอำนาจจำแนก สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation : r_{xy}) สามารถบอกค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามนั้นได้ โดยคำนวณจากสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (ไพศาล วรคำ. 2556 : 271) ดังนี้

$$\text{สูตร } r_{xy} = \frac{n \sum XY' - \sum X \sum Y'}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y'^2 - (\sum Y')^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} เป็นสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบวัด (X) กับคะแนนเกณฑ์ (Y)
 n เป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

5.1.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่น

ชม จังหวัดมหาสารคาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยมีสูตรคำนวณ ดังนี้ (ไพศาล วรคำ, 2556 : 288)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right]$$

โดย α คือ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

K คือ จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum s_i^2$ คือ ผลรวมของค่าคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

s^2 คือ ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วม สถิติที่ใช้ ได้แก่

5.2.1 สูตรค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการอธิบายข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตร (ไพศาล วรคำ, 2556 : 321)

$$\begin{aligned} \text{ร้อยละ} &= \frac{n \times 100}{N} \\ n &= \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม} \\ N &= \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \end{aligned}$$

5.2.2 สูตรค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นการหาค่ากลางของข้อมูลที่ต้องการในการศึกษา (ไพศาล วรคำ, 2556 : 323)

$$\begin{aligned} \bar{X} &= \frac{\sum x}{n} \\ X &= \text{คะแนนค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง} \\ \sum x &= \text{แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด} \\ n &= \text{จำนวนข้อมูล} \end{aligned}$$

5.2.3 สูตรค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นการประมาณค่าความแตกต่างของข้อมูลแต่ละค่าเฉลี่ยโดยประมาณ นั่นคือเป็นระยะทางเฉลี่ยของการกระจายของข้อมูลสามารถหาได้จากสูตร ต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103)

$$SD = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(N-1)}}$$

SD = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X^2 = ข้อมูลแต่ละตัว ยกกำลังสอง

$\sum x^2$ = ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด ยกกำลังสอง

N = จำนวนข้อมูล

5.3 การทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบสถิติที (Independent Sample t-test)

ในกรณีที่ $\sigma^2 \neq \sigma^2$,

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{\frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1}\right)^2}{n_1 - 1} + \frac{\left(\frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ \bar{X}_1, \bar{X}_2 แทนค่า เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1, 2

S_1^2, S_2^2 แทนค่า ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1, 2

n_1, n_2 แทนค่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1, 2

df แทนค่า ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)

5.4 การวิเคราะห์ข้อคิดเห็น สถิติที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และ

การพรรณนาความตามเนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามตรวจสอบความสมบูรณ์ ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป นำเสนอข้อมูลด้วยตารางประกอบคำอธิบายตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการศึกษานี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้ศึกษาได้กำหนดสัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
p-value	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)

ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ลักษณะของการใช้บริการถึงขยะมูลฝอย

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคามจำแนกตามลักษณะของการใช้บริการถึงขยะมูลฝอย

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชาชนผู้ที่มาใช้บริการองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคามจำนวน 322 คน เกี่ยวกับลักษณะของการใช้บริการถึงขยะมูลฝอย

ตารางที่ 12 ลักษณะของการใช้บริการถึงขยะมูลฝอย

ลักษณะของการใช้บริการถึงขยะมูลฝอย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. รับบริการ ถึงขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้	196	60.87
2. ไม่ขอรับบริการถึงขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้	126	39.13
รวม	322	100

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะของการใช้บริการถึงขยะมูลฝอยพบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคามส่วนใหญ่รับบริการ ถึงขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้

จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 60.87 และไม่ขอรับบริการ จำนวน 126 คนคิดเป็นร้อยละ 39.13

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้าน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 13-16

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการวางแผน	3.04	0.18	ปานกลาง
2. ด้านการดำเนินการ	2.75	0.15	ปานกลาง
3. ด้านการติดตามและประเมินผล	2.57	0.26	ปานกลาง
รวม	2.79	0.13	ปานกลาง

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$; S.D.=0.13) และจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.04$; S.D.=0.18) รองลงมาคือด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.75$; S.D.=0.15) และด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 2.57$; S.D.=0.26)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้
อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคามด้านการวางแผน

ด้านการวางแผน	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของผู้บริหารในการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชน	2.46	0.54	น้อย
2. ท่านได้เข้าร่วมการประชุมหมู่บ้านการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ข้อบัญญัติ เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	2.43	0.51	น้อย
3. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ ในระดับหมู่บ้านของท่าน	3.14	0.65	ปานกลาง
4. ท่านได้เข้าร่วมการจัดทำแผนงาน กิจกรรมส่งเสริมจัดการขยะมูลฝอยในระดับหมู่บ้าน	3.18	0.63	ปานกลาง
5. ท่านได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะการจัดการขยะมูลฝอย ต่อในที่ประชุม หมู่บ้านของท่าน	3.17	0.60	ปานกลาง
6. ท่านได้ร่วมคิดและเสนอแนะในการจัดทำแผนงาน/โครงการ ลดปริมาณขยะมูลฝอยในตำบลให้ลดลง	3.14	0.65	ปานกลาง
7. ท่านได้เสนอแนวทางในการลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยการคัดแยกขยะก่อนกำจัด	3.32	0.58	ปานกลาง
8. ท่านได้เสนอแนวทางในการลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยนำเศษอาหารและขยะเปียกมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ	3.40	0.52	ปานกลาง
9. ท่านได้เสนอแนวทางในการลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยการนำขยะบางชนิดกลับมาใช้ใหม่	3.20	0.58	ปานกลาง
10. ท่านได้เข้าร่วมวางแผนในการประชาสัมพันธ์ รณรงค์การลดปริมาณขยะมูลฝอย	2.93	0.62	ปานกลาง
รวม	3.04	0.18	ปานกลาง

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ ด้านการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$; S.D.=0.18) และจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 8 ชื่อ โดยมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม สามลำดับแรก ได้แก่ ท่านได้เสนอแนวทางในการลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยนำเศษอาหารและขยะเปียกมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ($\bar{X} = 3.40$; S.D.=0.52) รองลงมาคือ ท่านได้เสนอแนวทางในการลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยการคัดแยกขยะก่อนกำจัด ($\bar{X} = 3.32$; S.D.=0.58) และท่านได้เสนอแนวทางในการลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยการนำขยะบางชนิดกลับมาใช้ใหม่ ($\bar{X} = 3.20$; S.D.=0.58) และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย 2 ชื่อ ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของผู้บริหารในการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X} = 2.46$; S.D.=0.54) และท่านได้เข้าร่วมการประชุมหมู่บ้านการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ข้อบัญญัติ เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 2.43$; S.D.=0.51)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้
อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคามด้านการดำเนินการ

ด้านการดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ท่านมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการส่งเสริมกิจกรรมการจัดการขยะที่วางไว้มาปฏิบัติ	2.62	0.52	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของตำบล	2.66	0.50	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมในการสรรหาพนักงานปฏิบัติหน้าที่จัดการขยะมูลฝอย ที่เหมาะสม	2.33	0.70	น้อย
4. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดหา ภาชนะรองรับ (ถังขยะ) ที่เหมาะสมกับปริมาณขยะ	2.64	0.50	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในกำหนดเส้นทางรถขนขยะมูลฝอย เพื่อให้มีการจัดเก็บได้ทั่วถึง ไม่มีตกค้าง	2.65	0.49	ปานกลาง
6. ท่านดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่บริเวณ บ้านเรือนของท่าน ไม่มีขยะตกค้าง ส่งกลิ่นเหม็น	2.98	0.58	ปานกลาง
7. ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่บริเวณสาธารณะ ให้มี ถังขยะเพื่อรองรับขยะได้อย่างทั่วถึง	2.91	0.59	ปานกลาง
8. ท่านคัดแยกขยะในครัวเรือนของท่าน ก่อนนำไปกำจัดหรือ ทิ้งลงถัง	2.97	0.60	ปานกลาง
9. ท่านมีส่วนร่วมในการเลือกใช้หรือเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่กำจัดง่าย เช่น กระดาษ ใบตอง ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก	2.65	0.48	ปานกลาง
10. ท่านได้เข้าร่วมการรับการฝึกอบรม ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ การจัดการขยะมูลฝอย	2.93	0.59	ปานกลาง

ด้านการดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
11. ท่านมีส่วนร่วมในการผลักดันให้ชุมชน นำแผนงาน/ โครงการมาปฏิบัติ ใน ระดับหมู่บ้าน	2.68	0.49	ปานกลาง
12. ท่านมีส่วนร่วมในการ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการ จัดเก็บค่าขยะมูลฝอย	2.34	0.73	น้อย
13.ท่านมีส่วนร่วมในการ เป็น แกนนำจิตอาสา ในการลด ปริมาณขยะมูลฝอย ในระดับหมู่บ้าน	2.93	0.52	ปานกลาง
14.ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ ชักชวนให้ ประชาชน ในหมู่บ้านของท่าน มีวิธีการจัดการขยะ อย่างถูกต้อง สุขาภิบาล	2.91	0.54	ปานกลาง
15. ท่านมีส่วนร่วม กับ หน่วยงานอื่น ในการจัดการ ขยะมูลฝอย	2.67	0.50	ปานกลาง
16. ท่านมีส่วนร่วมในการใน เศษอาหาร ไปไม้แห้ง วัชพืช มาทำเป็นปุ๋ยหมัก ไว้ใช้ในครัวเรือน	2.93	0.64	ปานกลาง
17. ท่านมีส่วนร่วมในการนำประเด็นขยะมูลฝอย เข้าวาระ การประชุมประจำหมู่บ้าน เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก ความ เข้าใจ ต่อการจัดการขยะมูลฝอย ให้กับประชาชนใน หมู่บ้านของท่าน	3.23	0.47	ปานกลาง
18. ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างภาคีเครือข่าย บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อผลักดันการประชาสัมพันธ์การจัดการ ขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้	2.55	0.57	ปานกลาง
รวม	2.75	0.15	ปานกลาง

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ด้านการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$; S.D.=0.15) และจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า

มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 18 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสามลำดับแรก ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการนำประเด็นขยะมูลฝอย เข้าร่วมการประชุมประจำหมู่บ้าน เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก ความเข้าใจ ต่อการจัดการขยะมูลฝอย ให้กับประชาชนในหมู่บ้านของท่าน ($\bar{X} = 3.23$; S.D. =0.47) รองลงมาคือ ท่านดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่บริเวณ บ้านเรือนของท่าน ไม่มีขยะตกค้าง ส่งกลิ่นเหม็น ($\bar{X} = 2.98$; S.D.=0.58) และท่านคัดแยกขยะในครัวเรือนของท่านก่อนนำไปกำจัดหรือทิ้งลงถัง ($\bar{X} = 2.97$; S.D.=0.60) และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการจัดเก็บค่าขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 2.34$; S.D.=0.73) และท่านมีส่วนร่วมในการสรรหาพนักงานปฏิบัติหน้าที่จัดการขยะมูลฝอย ที่เหมาะสม ($\bar{X} = 2.33$; S.D.=0.70)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้
อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคามด้านการติดตามและประเมินผล

ด้านการติดตามและประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงาน ตามนโยบายของผู้บริหารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	2.57	0.55	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานจัดเก็บขยะมูลฝอย ให้มีความเหมาะสม	2.43	0.60	น้อย
3. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และติดตามข้อมูลการจัดเก็บรายได้จากค่าธรรมเนียม ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้	2.46	0.63	น้อย
4. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในครัวเรือนของท่าน เพื่อสถิติการเพิ่มหรือ ลด เพื่อนำข้อมูลไปสู่การจัดทำแผนงานในคราวต่อไป	2.74	0.48	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ์ รณรงค์การลดปริมาณขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้	2.61	0.55	ปานกลาง
6. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การจัดทำกิจกรรมส่งเสริมหรือโครงการ ร่วมกับหน่วยงานอื่น ที่มาหนุนเสริมการจัดการขยะมูลฝอย ในตำบล	2.59	0.49	ปานกลาง
รวม	2.57	0.26	ปานกลาง

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ด้านการติดตามและประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.57$; S.D.=0.26) และจำแนกเป็นรายชื่อพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสามลำดับแรก ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในครัวเรือนของท่าน เพื่อสถิติการเพิ่มหรือ ลด เพื่อนำ ข้อมูลไปสู่การจัดทำแผนงานในคราวต่อไป ($\bar{X} = 2.74$; S.D.=0.48) รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ์ รณรงค์การลด ปริมาณขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ ($\bar{X} = 2.61$; S.D.=0.55) และท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การจัดทำกิจกรรมส่งเสริมหรือ โครงการ ร่วมกับหน่วยงานอื่นที่มานุสนเสริมการจัดการขยะมูลฝอย ในตำบล ($\bar{X} = 2.59$; S.D.=0.49) และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และติดตามข้อมูลการจัดเก็บรายได้จากค่าธรรมเนียม ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ ($\bar{X} = 2.46$; S.D.=0.63) และท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานจัดเก็บ ขยะมูลฝอย ให้มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 2.43$; S.D.=0.60)

**ตอนที่ 3 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการ
ขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม**

ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการ
ขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม
ที่มีลักษณะของการรับบริการต่างกัน

**ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย
ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคามที่มี
ลักษณะของการรับบริการต่างกัน**

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ จัดการขยะมูลฝอย	รับบริการ		ไม่ขอรับบริการ		t	p-value
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1. ด้านการวางแผน	3.03	0.19	3.05	0.17	2.566	0.231
2. ด้านการดำเนินการ	2.75	0.16	2.76	0.14	1.915	0.576
3. ด้านการติดตามและประเมินผล	2.56	0.25	2.57	0.27	0.286	0.761
โดยรวม	2.78	0.13	2.80	0.13	0.077	0.324

จากตารางที่ 17 ประชาชนที่มีลักษณะของการรับบริการต่างกันมีความคิดเห็นต่อ
การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล
เหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

จากวัตถุประสงค์ข้อ 3 ผู้ศึกษาต้องการศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 18 จำนวนความถี่ของข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้	จำนวน (ความถี่)	คิดเป็นร้อยละ
1. องค์การบริหารส่วนตำบลควรหาแนวทางให้ความรู้เกี่ยวกับขยะแต่ละประเภทกับประชาชน เช่น องค์ประกอบของขยะการคัดแยกขยะหรือการนำกลับมาใช้ใหม่ตลอดจนถึงการทิ้งให้ถูกประเภท และการกำจัดอย่างถูกวิธี	41	10.30
2. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะและรับฟังความคิดเห็นมากขึ้น	53	13.32
3. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นรวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับขยะ การคัดแยกขยะ เปิดโอกาสให้รับรู้เรื่องราวและความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบล	48	12.06
4. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการจัด โครงการฝึกอบรมผู้นำชุมชน แจกแผ่นพับ/แผ่นปลิวป้ายประชาสัมพันธ์สปอร์ตเทปเสียงตามสาย ให้มีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีในเรื่องการจัดการขยะเพิ่มขึ้น	37	9.30
5. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดพื้นที่สำหรับการทิ้งขยะให้เป็นสัดส่วนควรจัดหาภาชนะที่ใช้ในการแยกขยะให้มีความชัดเจน	24	6.03

ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้	จำนวน (ความถี่)	คิดเป็น ร้อยละ
6. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการสร้างจิตสำนึกในการคัดแยก ขยะมูลฝอยในตำบล เพื่อให้มีการใช้งบประมาณด้านการจัดการ ขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุ้มค่าที่สุด	42	10.55
7. คู่มือให้ครอบคลุมทุกพื้นที่พร้อมทั้งให้เก็บขยะตามเวลาที่กำหนดไว้	23	5.78
8. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดการประชาสัมพันธ์แจกเอกสารการ ส่งเสริมเกี่ยวกับเรื่องขยะมูลฝอยต่างๆ ให้ความรู้ถึงเรื่องการคัดแยก ขยะ	25	6.29
9. องค์การบริหารส่วนตำบลควรตั้งงบประมาณซื้อถังขยะแบบพลาสติก มีฝาปิด ไม่ชำรุดเพิ่มจำนวนบุคลากรในการจัดเก็บขยะให้เพียงพอ โดยเฉพาะขยะมูลฝอยอันตราย	46	11.55
10. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดการเรื่องขยะให้ครบวงจร คือ มีที่ดินเป็นของตนเองคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง และฝังกลบขยะ ที่ไม่ต้องการ	29	7.28
11. องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีธนาคารขยะเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยการเสนอโครงการนำร่อง และให้การสนับสนุนงบประมาณและ วิธีการบริหารจัดการสำหรับประชาชนในตำบล	30	7.53
รวม	398	100

จากตารางที่ 18 พบว่า ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม
จังหวัดมหาสารคาม เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิด โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการบริหารจัดการขยะและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ในการดูแลและจัดการ
ขยะในพื้นที่ โดยเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นรวมทั้งมี
การให้ความรู้เกี่ยวกับขยะ การคัดแยกขยะ หรือควรเปิด โอกาสให้ประชาชนได้รับรู้เรื่องราว
และความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และจัดการ โดยการตั้ง
งบประมาณในการจัดซื้อถังขยะแบบพลาสติกมีฝาปิด ที่สามารถใช้งานได้ดี มีการเพิ่มจำนวน
บุคลากรในการจัดเก็บขยะให้เพียงพอ และหาวิธีการจัดเก็บและทำลายให้ถูกวิธี โดยเฉพาะ
ขยะมูลฝอยอันตราย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผล
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา จำนวน 322 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับบริการถังขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคามพบว่า มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน โดยแบ่งเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน พบว่า การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ประชาชนได้เสนอแนวทางในการลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยนำเศษอาหารและขยะเปียกมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยการคัดแยกขยะก่อนกำจัดและได้ และให้มีการนำขยะบางชนิดกลับมาใช้ใหม่

2.2 ด้านการดำเนินการ พบว่าการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการนำ

ประเด็นการจัดการขยะมูลฝอย เข้าวาระการประชุมประจำหมู่บ้าน เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก ความเข้าใจต่อการจัดการขยะมูลฝอยให้กับประชาชนในหมู่บ้านให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่บริเวณ บ้านเรือนไม่มีขยะตกค้าง ส่งกลิ่นเน่าเหม็น และมีการคัดแยกขยะในครัวเรือนของตนก่อนนำไปกำจัดหรือทิ้งลงถัง

2.3 ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในครัวเรือนของท่านเพื่อสถิติการเพิ่มหรือ ลด เพื่อนำข้อมูลไปสู่การจัดทำแผนงานในคราวต่อไป ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมและรณรงค์การลดปริมาณขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดงไม้ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การจัดทำกิจกรรมส่งเสริมหรือโครงการ ร่วมกับหน่วยงานอื่นที่มาหนุนเสริมการจัดการขยะมูลฝอยในตำบล

3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดงไม้อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม พบว่าประชาชนที่รับบริการถึงขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดงไม้ และไม่ขอรับบริการถึงขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดงไม้มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดงไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ และด้านการติดตามและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่รับบริการและไม่รับบริการถึงขยะมูลฝอย มีทิศทางในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย เป็นไปในทางเดียวกัน และพิจารณาโดยภาพรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง จึงน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดงไม้ ที่ได้พิจารณา นโยบายที่เกื้อหนุนกับการปลูกจิตสำนึก และส่งเสริมประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดงไม้อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ในแต่ละด้าน ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะ โดยเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ให้มากขึ้น เนื่องจากในการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันยังเป็นลักษณะของ

การกำหนดวิธีการจัดการขยะมูลฝอยจากองค์การบริหารส่วนตำบลเพียงฝ่ายเดียว ส่งผลให้ประชาชนขาดจิตสำนึกในการบริหารจัดการด้วยตนเอง รวมไปถึงควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการดูแล และการจัดการขยะเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมเพื่อเพิ่มความรู้สึกรับเป็นเจ้าของพื้นที่ด้วยตนเอง และองค์การบริหารส่วนตำบลควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์และช่องทางที่หลากหลายในการเข้าถึงการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น มีการให้การอบรม และให้ความรู้เกี่ยวกับขยะ การคัดแยกขยะ เปิดโอกาสให้ทราบเกี่ยวกับการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งควรเปิด โอกาสและมีช่องทางให้มีการติดตามและตรวจสอบความโปร่งใสในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดซื้อถังขยะแบบพลาสติกมีฝาปิด ที่สามารถจัดเก็บขยะได้ดี ไม่ส่งกลิ่นเหม็น มีความทนทาน ใช้การได้ดี และเพิ่มจำนวนบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บ ให้เพียงพอในการจัดเก็บขยะเพื่อลดปัญหาขยะตกค้าง มีการจัดการขยะที่ดี โดยเฉพาะขยะมูลฝอยอันตรายควรมีระบบการจัดเก็บและทำลายที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมีประเด็นสำคัญควรแก่การนำมาอภิปรายผลเพื่อตอบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดย ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการ และด้านการติดตามและประเมินผล ผลเป็นเช่นนี้ แสดงว่าประชาชนในตำบลเหล่าดอกไม้ มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องมีการส่งเสริม และประชาสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการคัดแยกขยะ ทำให้ขาดความร่วมมือในการปฏิบัติกรอย่างเป็นรูปธรรม การนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ซ้ำและการรีไซเคิลขยะ และที่สำคัญการเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการจัดการขยะ เช่น

ขั้นตอนของการค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหาและการวางแผน การดำเนินกิจกรรมและขั้นตอนของการติดตามและประเมินผลงาน ในการแก้ไขปัญหายะอย่างป็นรูปธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลักษณีย์ พงษ์จันทร์ (2549 : 92-95) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านแล้ว เรียงลำดับการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมจากสูงไปหาต่ำดังนี้ ด้านการประเมินผลการจัดการขยะ ด้านการวางแผน และด้านการดำเนินงานจัดการขยะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงทิพย์ เลิศคำ (2553 : 86-90) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการขยะของเทศบาลตำบลหนองหล่ม อำเภอโคกคำใต้ จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า การจัดการขยะของเทศบาลตำบลหนองหล่ม โดยภาพรวมประชาชนในพื้นที่เห็นว่ามีจัดการในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านบุคลากร และการจัดองค์กร รองลงมาได้แก่ ด้านงบประมาณ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านเทคโนโลยีวัสดุอุปกรณ์ รองลงมาได้แก่ด้านการแปรสภาพและการกำจัด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านบุคลากรและการจัดองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพรสืบแสง (2553 : 62-64) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนสองเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อจำแนกเป็นรายด้านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และด้านการติดตามประเมินผล และผลในการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชน คือ ประชาชนในชุมชนเกิดความรักความสามัคคีในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยทำให้ปริมาณขยะภายในชุมชนลดลงเกิดสภาวะสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนดีขึ้น ประชาชนในชุมชนรู้คุณค่าของขยะมากขึ้นและประชาชนมีข้อเสนอแนะด้านนโยบาย และการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้กับประชาชน เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนที่มีลักษณะของการรับบริการต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาปรากฏ เช่นนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในประโยชน์ของการคัดแยกขยะมูลฝอย เกิดการมีส่วนร่วมในด้านต่าง อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ด้าน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม อย่างจริงจัง นอกจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบล ยังขาดแนวทางและขาดการส่งเสริมให้ ประชาชนร่วมมือในการคัดแยกขยะ ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการแยกขยะขาดการ รณรงค์ และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจในการจัดการขยะอย่างถูกต้อง แก่ประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ หนึ่งฤทัย สังข์จีน (2550 : 99-100) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยตาม โครงการขยะ มูลฝอยแลกไข่ของเทศบาล ที่เปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการและไม่เข้าร่วม ไม่ แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ เตือนกลาง (2550 : 135-138) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชนโดย กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจตำบลโดนด อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา การมีส่วน ร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชนอยู่ในระดับบางครั้ง ร้อยละ 70.7 ค่าเฉลี่ยของการมี ส่วนร่วมของประชาชนเท่ากับ 31.1 เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการ ประชาสัมพันธ์ ขาดการรณรงค์ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชน และขาดการนำนโยบายแปลงสู่การปฏิบัติ หลังการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะชุมชนในขั้นตอนการพัฒนารูปแบบทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ได้มีข้อเสนอแนะ มากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ควร เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย รองลงมา ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ ใน ด้านการให้ความรู้ ความเข้าใจ การคัดแยกขยะมูลฝอย รวมไปถึงการรับทราบข้อมูลข่าวสาร ของ องค์การบริหารส่วนตำบลด้วย ส่วนข้อเสนอแนะที่น้อยที่สุด คือ การดูแลการจัดเก็บขยะ

มูลฝอยและ การขยะตามเวลาที่กำหนดไว้ รองลงมา คือองค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดพื้นที่สำหรับการทิ้งขยะให้เป็นสัดส่วนควรจัดหาภาชนะที่ใช้ในการแยกขยะให้มีความชัดเจน จากข้อเสนอแนะที่พบจากการศึกษา จึงสอดคล้องกับงานของ ทศพร สืบแสง (2553 : 62-64) และงานวิจัยของ อรนุช กิจประเสริฐ (2551 : 72-73) ที่พบว่า ประชาชนต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการคัดแยกขยะมูลฝอย และการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วม และจากข้อเสนอแนะในการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ผู้ศึกษาได้ข้อสังเกตที่จะได้นำเสนอ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบอันเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายหรือวางยุทธศาสตร์ในการให้บริการในส่วนที่บกพร่องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ กับ องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้รับบริการ และไม่ขอรับบริการ

ผลการศึกษานี้พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการให้บริการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอไม้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการและด้านการติดตามและประเมินผล ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบล ควรหาแนวทางเพิ่มการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆของกระบวนการจัดการขยะ โดยเฉพาะขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหาและการวางแผนดำเนินกิจกรรมและในขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานนอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลควรกระตุ้นให้ผู้ที่เป็นประธานชุมชน และกลุ่มผู้ที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) เป็นผู้จูงใจและช่วยในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลให้แก่ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึงเพื่อกระตุ้นการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะในการจัดประชาคมหมู่บ้าน เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ข้อบัญญัติ เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยรวมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของผู้บริหารในการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชน โดยจัดให้มีเวทีในระดับชุมชนเพื่อให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเพื่อเป็นการเปิด โอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่เริ่มขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้ายของระบบการจัดการขยะ

1.2 ด้านการดำเนินการ องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสรรหาพนักงานปฏิบัติหน้าที่จัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมรวมทั้งให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการจัดเก็บค่าขยะมูลฝอย

1.3 ด้านการติดตามและประเมินผล องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานจัดเก็บขยะมูลฝอยให้มีความเหมาะสมและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และติดตามข้อมูลการจัดเก็บรายได้จากค่าธรรมเนียม ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้

2. ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษารั้งต่อไป

ในการศึกษารั้งต่อไปควรมีการศึกษาเพิ่ม คือ

2.1 ควรศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนโดยแยกตามชุมชนต่างๆเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยในแต่ละชุมชนและอาจมีการศึกษาเปรียบเทียบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นๆที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการขยะด้วยเพื่อศึกษาว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมและปัจจัยในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆมีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ มากน้อยเพียงใดและนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นประโยชน์ในการจูงใจประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาความพึงพอใจคุณภาพการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

2.3 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ อุคมสิน โรจน์. วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- โกวิทย์ พวงงามและธีระเดช ฉายอรุณ. ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร, 2545.
- คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ,สำนักงาน. ประเด็นยุทธศาสตร์ ปี 2551-2555 คำเฉพาะ
สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชน. วันที่สืบค้น 10 เมษายน 2557. จาก
http://www.opdc.go.th/special.php?spc_id=2&content_id=337.
- ควบคุมมลพิษ,กรม. การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:
คุรุสภาลาดพร้าว, 2547.
- _____. แผนกลยุทธ์ควบคุมมลพิษ พ.ศ. 2552-2554. ค้นเมื่อ 18 เมษายน 2557,จาก
<http://www.measwatch.org/writing/4414>.
- _____. สถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ :กรมควบคุมมลพิษ.
2550.
- _____. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535.
ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2557, จากhttp://www.pcd.go.th/info_serv/reg_envi_12.html.
- ชาติ ประสมเพชร. รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัด
อุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (สาขายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค) มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2557. ถ่ายเอกสาร
- ดร.ฉวี ทาษะติ และคณะ. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนแก้ไขปัญหา
สุขภาพอนามัย หมู่ที่ 3 บ้านหนองโพง ตำบลขุนดง อำเภอหางดง จังหวัด
เชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- ตำบลเชียงยืน,เทศบาล. บันทึกข้อตกลง เรื่อง การร่วมมือการลดปริมาณขยะมูลฝอยของผู้ใช้
บ่อขยะร่วมกัน ของ บ่อกำจัดขยะมูลฝอยบ้านหนองหมากหญ้า อำเภอเชียงยืน
จังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2557-2559. 2556.

- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชน: นโยบายและและกลวิธี. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภากา
การพิมพ์, 2527.
- ทศพร สืบแสง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: ศึกษากรณีเฉพาะ
กรณีชุมชนสองเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม.การ
ค้นคว้าอิสระการค้นคว้าอิสระ ร.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
2553. ถ่ายเอกสาร
- ทะเบียนราษฎรอำเภอชื่นชม, สำนักงาน. ฐานข้อมูลประชากรอำเภอชื่นชมจังหวัดมหาสารคาม
ประจำเดือน พฤษภาคม 2557. 2557.
- นงลักษณ์ ทุ่งจันทร์. การศึกษาการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของ
องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ยุทธศาสตร์การ
พัฒนา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2549. ถ่ายเอกสาร
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา.การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณี ตัวอย่าง.
กรุงเทพมหานคร: 598 Print. ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2557, จาก
<http://52011310474.blogspot.com/2012/04/2546-114-2-2-2527-183-2546-4-2532-350.html>.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภากา
พิมพ์, 2549.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- ปรีดา แยมเจริญวงศ์. การจัดการขยะมูลฝอย. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2531.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น
พุทธศักราช 2542. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 114 ก. หน้า 43-44. 17
พฤศจิกายน 2542.
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 6). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 126 ตอนที่ 84 ก. หน้า 8-10. 6 พฤศจิกายน 2552.
- พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535.
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 115 ตอนที่ 1 หน้า 12-18. 27 พฤศจิกายน 2535.

- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข. รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของหน่วยการ
บริหารราชการส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ส่วนท้องถิ่นฯ, 2535.
- แผนยุทธศาสตร์ตำบลเหล่าดอกไม้ พ.ศ. 2556. หลักการบริหารเชิงกลยุทธ์. หน้า 17-19. พ.ศ.
2556.
- ไพศาล วรคำ. การวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5, มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์, 2555.
_____. การวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6, มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์, 2556.
- มงคล ชาวเรือ. การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อชุมชน : ตอนที่ 1. วารสารพัฒนาชุมชน.
42 (10). 28-32, 2546.
- ยงยุทธ เกื่อนกลาง. การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน
โดยกระบวนกรเสริมสร้างพลังอำนาจ ตำบลโตนด อำเภอโนนสูง จังหวัด
นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การพัฒนาสุขภาพชุมชน). นครราชสีมา :
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2550. ถ่ายเอกสาร
- ยุพาพร รุ่งงาม. การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานประมาทในการปฏิรูป ระบบราชการ.
ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2545.
ร.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554. ถ่ายเอกสาร
- เรื่องศักดิ์ สุริรักษ์. ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด. การค้นคว้าอิสระ ร.ม.
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553. ถ่ายเอกสาร
- วรัทยา ธรรมกิตติภพ. กระบวนการเรียนรู้ชุมชนแบบมีส่วนร่วม : มุมมองการอาชีวศึกษาเพื่อ
พัฒนาอาชีพ. วารสารพัฒนาชุมชน. 46(2). 8-12, 2550.
- วิชาญ วงศ์วิวัฒน์. "การพัฒนารูปแบบของการจัดการน้ำเสียจากแหล่งชุมชนของ
วิชาญ วงศ์วิวัฒน์" กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2539.
- วินิตา สุทธิสมบุญ. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541.
- วิเศษ ทองทั่ว. ความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการขยะในเขตชุมชนเทศบาลตำบล
ขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. การค้นคว้าอิสระ ร.ม.
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553. ถ่ายเอกสาร
- ศูนย์ฝึกอบรมและควบคุมระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ขยะกับภาวะโลก
ร้อน. พิษณุโลก: ออนไลน์ : 2549.

ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, กรม. มาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล.

กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย, 2550.

สมทิพย์ คำนวีรวิชัย. น้ำเสีย : การควบคุมและบำบัด. สงขลา : คณะวิศวกรรมศาสตร์,
2541.

สมศักดิ์ วงศ์ศิริวิมล. การจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ ร้านค้าใน
ชุมชน ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.

(ยุทธศาสตร์การพัฒนา). ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2550.

ถ่ายเอกสาร

สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. การพัฒนา การจัดการความขัดแย้ง การมีส่วนร่วม และสังคม เข้มแข็ง.

๑: นิวส์ เมคเกอร์, 2551.

สยมพร ลีมีไทย. งานพัฒนาชุมชนกับการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน. วารสาร

พัฒนาชุมชน. 18-21, 2548.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาชุมชนแบบจัดการ. กรุงเทพมหานคร : เอมีเทรคดิ่ง.

(2541).

สัมพันธ์ เศษะอริก. การพัฒนาการเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน. ขอนแก่น: เจริญวิทย์การ

พิมพ์, 2540.

สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับสูง, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนัก

มาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุด วิชาการ
วิจัยชุมชน. กรุงเทพมหานคร: เอส. อาร์. พรินต์ติ้ง, 2545.

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545 2549.

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 2541.

ลำอังก์ นันทะแสง. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ของ

เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอมือเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ รศ.ม.(รัฐ

ประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551. ถ่ายเอกสาร

สุพัตรา โพธิ์แทน. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการ

ขยะในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอมือเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ รศ.

ม.(รัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2555.

ถ่ายเอกสาร

- แสงทิพย์ เลิศคำ. แนวทางการจัดการขยะของเทศบาลตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ รัช.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2553 . ถ่ายเอกสาร
- หนึ่งฤทัย สังข์จิ้น. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ รัช.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2550. ถ่ายเอกสาร
- องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้. ข้อบัญญัติตำบล เรื่อง การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล พ.ศ. 2552.
- องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้. รายงานสถานะการคลัง ประจำปี 2552-2556. อติศักดิ์ ทองไข่มุกต์, สุณี ปิยะพันธุ์พงศ์, นกวัศ บัวสรวง และอิมราน ทะยียากา. การจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 2541.
- อรทัย ก๊กผล. หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2551.
- อรนุช กิจประเสริฐ. การดำเนินงานจัดการมูลฝอยของเทศบาลเมืองหนองคาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ รัช.ม.(รัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2551. ถ่ายเอกสาร

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถาม

เพื่อการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ของ องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

หมายเลขแบบสอบถาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิดแบ่งออกเป็น
4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ ลักษณะของการ
ใช้บริการถังขยะมูลฝอย

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ของ องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม โดยเกณฑ์การ
มีส่วนร่วม มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 3 ข้อ

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
ตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นข้อมูล
และแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยภายในตำบล

ผู้ศึกษาจึงขอความกรุณาจากท่านได้พิจารณาข้อความแต่ละข้อโดยละเอียด และตอบ
ให้ครบทุกข้อ ในแต่ละข้อตอบเพียงคำตอบเดียว และใคร่ขอให้ท่านตอบคำถามเป็นความจริง
เพื่อที่ผู้ศึกษาจะเสนอผลการศึกษาเป็นส่วนรวม และขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา
 ณ โอกาสนี้

บุบผา ชื่นนิรันดร์

นักศึกษาระดับปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบล
เหล่าดอกไม้ อำเภอนันทม จังหวัคฒมหาสารคาม

แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเพียง
ข้อเดียว

ลักษณะของการใช้บริการถึงขยะมูลฝอย

- รับบริการ ถึงขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้
- ไม่ขอรับบริการถึงขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามที่ใช้วัดการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของ
องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการ ขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
ด้านการวางแผน					
1. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของผู้บริหาร ในการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชน					
2. ท่านได้เข้าร่วมการประชุมบ้านการจัดทำแผน พัฒนาตำบล ข้อบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย					
3. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการป้องกันและแก้ไข ปัญหาขยะมูลฝอย ในระดับหมู่บ้านของท่าน					
4. ท่านได้เข้าร่วมการจัดทำแผนงาน กิจกรรมส่งเสริม จัดการขยะมูลฝอยในระดับหมู่บ้าน					
5. ท่านได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะการจัดการ ขยะมูลฝอยต่อในที่ประชุมหมู่บ้านของท่าน					
6. ท่านได้ร่วมคิดและเสนอแนะในการจัดทำแผนงาน/ โครงการ ลดปริมาณขยะมูลฝอยในตำบลให้ลดลง					
7. ท่านได้เสนอแนวทางในการลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยการคัดแยกขยะก่อนกำจัด					
8. ท่านได้เสนอแนวทางในการลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยนำเศษอาหารและขยะเปียกมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ					
9. ท่านได้เสนอแนวทางในการลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยการนำขยะบางชนิดกลับมาใช้ใหม่					
10. ท่านได้เข้าร่วมวางแผนในการประชาสัมพันธ์ ธรณรงค์ การลดปริมาณขยะมูลฝอย					

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการ ขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
ด้านการดำเนินการ					
11. ท่านมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการส่งเสริม กิจกรรมการจัดการขยะที่วางไว้มาปฏิบัติ					
12. ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของตำบล					
13. ท่านมีส่วนร่วมในการสรรหาพนักงานปฏิบัติหน้าที่ จัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม					
14. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดหา ภาชนะรองรับ (ถังขยะ) ที่เหมาะสมกับปริมาณขยะ					
15. ท่านมีส่วนร่วมในกำหนดเส้นทางรถขนขยะมูลฝอย เพื่อให้มีการจัดเก็บได้ทั่วถึง ไม่มีตกค้าง					
16. ท่านดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่บริเวณ บ้านเรือน ของท่าน ไม่มีขยะตกค้าง ส่งกลิ่นเหม็น					
17. ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่ บริเวณสาธารณะ ให้มีถังขยะเพื่อรองรับขยะได้ อย่างทั่วถึง					
18. ท่านคัดแยกขยะในครัวเรือนของท่าน ก่อนนำไปกำจัด หรือ ทิ้งลงถัง					
19. ท่านมีส่วนร่วมในการเลือกใช้หรือเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ที่กำจัดง่าย เช่น กระดาษ ใบบดอง ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก					
20. ท่านได้เข้าร่วมการรับการฝึกอบรม ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ การจัดการขยะมูลฝอย					
21. ท่านมีส่วนร่วมในการผลักดันให้ชุมชน นำแผนงาน/ โครงการมาปฏิบัติในระดับหมู่บ้าน					

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการ ขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
22. ท่านมีส่วนร่วมในการ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม การจัดเก็บค่าขยะมูลฝอย					
23. ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นแกนนำจิตอาสาในการลด ปริมาณขยะมูลฝอย ในระดับหมู่บ้าน					
24. ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ ชักชวนให้ ประชาชน ในหมู่บ้านของท่าน มีวิธีการจัดการขยะ อย่างถูกต้อง สุขาภิบาล					
25. ท่านมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นในการจัดการ ขยะมูลฝอย					
26. ท่านมีส่วนร่วมในการใน เศษอาหาร ใบไม้แห้ง วัชพืช มาทำเป็นปุ๋ยหมัก ไว้ใช้ในครัวเรือน					
27. ท่านมีส่วนร่วมในการนำประเด็นขยะมูลฝอย เข้าร่วม การประชุมประจำหมู่บ้าน เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก ความ เข้าใจ ต่อการจัดการขยะมูลฝอย ให้กับประชาชนใน หมู่บ้านของท่าน					
28. ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างภาคีเครือข่าย บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อผลักดันการประชาสัมพันธ์การจัดการขยะ ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้					
ด้านการติดตามและประเมินผล					
29. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการ ดำเนินงาน ตามนโยบายของผู้บริหารเกี่ยวกับการจัดการ ขยะมูลฝอย					
30. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานเก็บขยะมูลฝอยให้มีความเหมาะสม					

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการ ขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
31. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และติดตามข้อมูลการ จัดเก็บรายได้จากค่าธรรมเนียม ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเหล่าดอกไม้					
32. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ในครัวเรือนของท่าน เพื่อสถิติการเพิ่ม หรือ ลด เพื่อนำ ข้อมูลไปสู่การจัดทำแผนงานในคราวต่อไป					
33. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการ ประชาสัมพันธ์ รณรงค์การลดปริมาณขยะมูลฝอยของ องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้					
34. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการจัดทำ กิจกรรมส่งเสริมหรือ โครงการร่วมกับหน่วยงานอื่น ที่มาหนุนเสริมการจัดการขยะมูลฝอยในตำบล					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้
อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม

โปรดเขียนข้อเสนอแนะของท่านในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม
จังหวัดมหาสารคาม

ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วม

.....
.....
.....
.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ข
การหาคุณภาพเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 1 ค่าความสอดคล้องของคำถามและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
(IOC)

แบบสอบถาม	ค่า IOC	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น	ความหมาย
ข้อ 1	1	0.283	0.800	ใช้ได้
ข้อ 2	1	0.531	0.791	ใช้ได้
ข้อ 3	1	0.579	0.791	ใช้ได้
ข้อ 4	1	0.332	0.799	ใช้ได้
ข้อ 5	1	0.650	0.786	ใช้ได้
ข้อ 6	1	0.574	0.792	ใช้ได้
ข้อ 7	1	0.399	0.795	ใช้ได้
ข้อ 8	1	0.267	0.801	ใช้ได้
ข้อ 9	1	0.547	0.788	ใช้ได้
ข้อ 10	1	0.267	0.801	ใช้ได้
ข้อ 11	1	0.289	0.801	ใช้ได้
ข้อ 12	1	0.469	0.793	ใช้ได้
ข้อ 13	1	0.360	0.797	ใช้ได้
ข้อ 14	1	0.539	0.822	ใช้ได้
ข้อ 15	1	0.336	0.800	ใช้ได้
ข้อ 16	1	0.276	0.801	ใช้ได้
ข้อ 17	1	0.217	0.803	ใช้ได้
ข้อ 18	1	0.535	0.790	ใช้ได้
ข้อ 19	1	0.337	0.798	ใช้ได้
ข้อ 20	1	0.422	0.796	ใช้ได้
ข้อ 21	1	0.585	0.789	ใช้ได้
ข้อ 22	1	0.236	0.802	ใช้ได้
ข้อ 23	1	0.388	0.798	ใช้ได้
ข้อ 24	1	0.730	0.788	ใช้ได้

แบบสอบถาม	ค่า IOC	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น	สรุปผล
ข้อ 25	1	0.287	0.800	ใช้ได้
ข้อ 26	1	0.544	0.793	ใช้ได้
ข้อ 27	1	0.565	0.792	ใช้ได้
ข้อ 28	1	0.498	0.794	ใช้ได้
ข้อ 29	1	0.340	0.799	ใช้ได้
ข้อ 30	1	0.292	0.800	ใช้ได้
ข้อ 31	1	0.232	0.821	ใช้ได้
ข้อ 32	1	0.247	0.802	ใช้ได้
ข้อ 33	1	0.454	0.827	ใช้ได้
ข้อ 34	1	0.268	0.827	ใช้ได้

ค่า IOC = 1

ค่า Item-Total Correlation อยู่ระหว่าง 0.217 ถึง 0.730

ค่า Alpha Coefficient = 0.805

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๑๖/ว ๐๐๕๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๖ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการคั่นคว่ำอิสระ

เรียน นายจรัส ชินเฮียง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการคั่นคว่ำอิสระ จำนวน.....ชุด

ด้วย นางบุบผา ชื่นนิรันดร์ รหัสประจำตัว M ๕๕๘๒๖๐๑๒๐๓๐๒ นักศึกษาปริญญาโท สาขา
รัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำการคั่นคว่ำอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ
จัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การ
คั่นคว่ำอิสระดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการคั่นคว่ำอิสระ โดยตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมด้าน
เนื้อหา ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.ยุภาพร ยุภาศ)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๑๖/ว ๐๐๕๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๖ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการคั่นคว่ำอิสระ

เรียน นายอเนก เตชะสุข

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการคั่นคว่ำอิสระ จำนวน.....ชุด

ด้วย นางบุบผา ชื่นนิรันดร์ รหัสประจำตัว M ๕๕๘๒๖๐๑๒๐๓๐๒ นักศึกษาปริญญาโท สาขา
รัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำการคั่นคว่ำอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ
จัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การ
คั่นคว่ำอิสระดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการคั่นคว่ำอิสระ โดยตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมด้านการ
วัดผลและประเมินผล สถิติ ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.ยุภาพร ยุภาพร)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สำนักงานคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร.๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๐๔, ๑๐๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๑๖/ว ๐๐๕๒

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๖ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการคั่นคว่ำอิสระ

เรียน นางสาวพรทิพย์ สารปลั่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการคั่นคว่ำอิสระ จำนวน.....ชุด

ด้วย นางบุบผา ชื่นนิรันดร์ รหัสประจำตัว M ๕๕๘๒๖๐๑๒๐๓๐๒ นักศึกษาปริญญาโท สาขา
รัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำการคั่นคว่ำอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ
จัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การ
คั่นคว่ำอิสระดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามการคั่นคว่ำอิสระ โดยตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมด้าน
เนื้อหาภาษา ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.ยุภาพร ยุภาศ)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สำนักงานคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร.๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๐๔, ๑๐๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๑๖/๐๐๕๓

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๖ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ

เรียน

ด้วย นางบุบผา ชื่นนิรันดร์ รหัสประจำตัว M ๕๕๘๒๖๐๑๒๐๓๐๒ นักศึกษาปริญญาโท สาขา
รัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ
จัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอนามน จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การ
ค้นคว้าอิสระดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้นักศึกษา
เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามการค้นคว้าอิสระกับกลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าครัวเรือน ในเขตองค์การ
บริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอนามน จำนวน ๓๒๒ คน เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตาม
วัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.ยุภาพร ยุภาศ)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สำนักงานคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร.๐-๔๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๐๔, ๑๐๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๑๖/๐๐๕๔

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๖ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ

เรียน

ด้วย นางบุบผา ชื่นนิรันดร์ รหัสประจำตัว M ๕๕๘๒๖๐๑๒๐๓๐๒ นักศึกษาปริญญาโท สาขา
รัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ
จัดการขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การ
ค้นคว้าอิสระดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้นักศึกษา
เข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามการค้นคว้าอิสระกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชน ใน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอชื่นชม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน เพื่อนำข้อมูลไป
ทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.ยุภาพร ยุภาพศ)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ – สกุล นางบุบผา ชื่นนิรันดร์
วัน เดือน ปีเกิด 17 สิงหาคม 2520
ภูมิลำเนา 14 หมู่ที่ 10 ตำบลกุดไผ่จ้อ อำเภอกันทรวิชัย
 จังหวัดมหาสารคาม 44150
สถานที่ทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าดอกไม้ อำเภอนันทบุรี
 จังหวัดมหาสารคาม
ตำแหน่ง บุคลากร ระดับ 5
โทรศัพท์ 082-1197520

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2553 ปริญญาตรีรัฐประศาสนศาสตร์ (รป.บ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2556 ปริญญาตรีบัญชีบัณฑิต (บช.บ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2558 รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY